Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 28 октябрь, 1978 шу. • № 129 (5949). • Мах 2 кепиг.

Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союзага

КПСС Центральни Комитето дӀайха моаршал лу, дег тӀера къоабалбу доккхача цӀейца — Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза 60 шу дизарца комсомольцаш, беррига советски кагирхой.

Сийлахь-воккхача Ленина инициативагӀа хьакхеллача комсомоло Коммунистически парте кулгал а деш хьабенаб боккхен турпален никъ. Комсомолаца, цун сийлен истореца ххаддаза ювзаенна я советски деррнгача ноахалий биографи. Цун мугӀарашка гӀолла коммунистически чӀоагӀбалара школа чакхъяьккхай 150 миллион гаргга саго. Къонача ленинций союзо къаьгга хьагойт революционни хьинар, романтика, Советий Мехка массазара къонал, ленински хьисапе, коммунистически хьисапе баха, болх бе, къовсам лоаттабе кагий нахи мехкарийи гӀерташ болга.

Коммунисташца, дерригача къахьегача халкъаца цхьана комсомольцаш ихерам фуб ца ховш лийтаб граждански Сийлахь-боккхача Дай-мехкен тӀемий фронташка, шоаш ца кхобеш къахьийгад хьалхарча пятилеткайи тӀом чакхбаьннначул тӀехьагӀа юхадийндаларен гӀирсаш хьалдеча. Ленински комсомоло доккха дакъа юкъедихьад дегӀаена социализм хьалъеча, цо ше хьагойт хьинаре хӀама хьаиколла низ, советски кагирхой денале вӀашагӀтохар хиларца. Комсомола къахьегамен тӀемашкен гойтача денала бе боагӀа мах баьб Даьхено — цун байракха тӀа я Советски Союза ялх орден.

Кховзткъе иттлагӀча шерий комсомольцаша еза хеташ лорою Коммунистически парте, советски халкъа башха-дика традицеш, сийленца дӀахо хьош да доккхагӀча ноахалин сийлахь доккха гӀулакх. Кагирхоша тӀагӀертта къовсам лоаттабу КПСС XXV съезда исторически решенеш чакхъяхара тӀехьа, производства эффективности балха дикали айяра тӀехьа. Денал гойташ, шоаех доаллача хьинарца дакъа ловц цар СибаретӀени Гаьнарча Малхбоалени рузкъаш карадерзадеча, Нечерноземье эргайоаккхача, знанеш, Ӏилмана, техникана, культурана карагӀдаьннараш карадерзаду. ВЛКСМ-о партена гӀо ду къоначa сменана лакха идейни тешам балара, къахьегам безара, нравственни цӀенала уйла чуйоссае, моллагӀча минута социалистически Даьхе лорае дӀаотта кийча йолаш из хьалкхее. Ший дерригача гӀулакхашца комсомоло сийленца бакъду коммунизм хьалъеча къоначар денале отряд аьнна цӀи яккхийта бокъо йолаш ше хилар.

ДегӀаенача социализма хьалашка хьакхелла я къона ноахал массе а оагӀорахьа а гармонически а дегӀадара Ӏалальмате бокха аьттув бола торонаш. Ленински комсомола, беррнгача советски кагирхошта творчески хьинар гойтара шерра никъ хьабиййлаб СССР кердача Конституце.

КПСС Центральни Комитет чӀоагӀа тешаш я партена гонахьа айкха кхотаенна комсомол дӀахо а керда общество хьалхарча мугӀарашка гӀоргхиларах, кагирхой марксистско-ленински мировоззрени йолаш, коммунизм хьалъе кийча болаш, лоӀам болаш, хьалъе ховш хьалкхебергхиларах.

Яхийла Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союз — КПСС денале гӀончен тешаме резерв!

Сийле хийла вай сийлахь-йоккхача Даьхен къоначa ноахала!

Коммунистически парте кулгал а деш коммунизм котъаккхаргахьа дӀахьалхашкахьа долле!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома XI пленум

Самардийнахьа Грозне хилар КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома аргӀанара XI пленум.

Пленуме ладийгӀар:

1. «Къахьегамхой письмошцара болх мишта латти КПСС XXV съезда решенеша ма-яххара из тоабара де дезараши» дувцаш КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова яьча докладага.

2. «ТӀехьаюса коллективаш йоацаш бе болх» яха ростовчанаша дӀадоладаь гӀулакх хьаллацара областной партийни организаце бе¡безача балхах» бола КПСС обкома VI пленума соцам кхоачашбелга мишта латти тӀехьабусараш боацаш болх бара лелаяьча яхье Ӏоаяь опыт Ӏомаеш гор. Ростове-на-Дону хиннача Ерригсоюзни семинаро могадаьраш чакхдахара хьакъехьарча партийни комитетий декхарехи» КПСС обкома секретара М. А. Дорохова яьча информацега.

Хьалхара дош дувцаш пренешка къамаьлаш дир: Г. Ф. Галковас — КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара, Н. Я. Правеньке — КПСС обкома ревизионни комиссе председатела, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара, Р. А. Саламовас — халкъа тӀахьожама республикански комитета председатела, В. Д. Швецова — бурув тохара балхий Старогрозненски контора бурув деттача вокхагӀча мастера, Л. М. Харсанова — КПСС Ножай-Юртовски райкома хьалхарча секретара, Д. К. Безугле — «Грозненский рабочий» газета редактора, А. К. Зязина — Нохч-ГӀалгӀай АССР жилищно-коммунальни боахама министра, Б. Матаева — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза слесара.

ШоллагӀча дешах льаца пленуме къамаьлаш дир: Н. И. Семенова — КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара, Н. Г. Рыженкова — «Красный молот» завода котельщиккий бригада бригадира, А. А. Мальсагова — ГӀ. Ахриева цӀерагӀча «Электроинструмент» завода директора.

Дийцача дешаех боаггӀаш бола соцам тӀаийцар пленумо.

Пленумо иштта къоастадир XVI областной партийни конференци гулъярах дола дош. Соцам тӀаийцаб аргӀан йола Нохч-ГӀалгӀай XVI областной партийни конференци 1978 шера 27 декабре гулъе а цига ер дешаш дувца а:

1. КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома отчет.
2. Областной партийни организаце ревизионни комиссе отчет.
3. КПСС Нохч-ГӀалгӀай областной комитет харжар.
4. Областной партийни организаце ревизионни комисси харжар.

XVI областной партийни конференце парте 60 членагара цхьа делегат хоржалва.

Кхоана — ВЛКСМ 60 шу

Художника М. ЛУКЬЯНОВА плакат. «Плакат» яха издательство. ТАСС фотохроника.

РЕВОЛЮЦЕ БАЙРАКХА — ДАИМ ТЕШАМЕ!

ВЛКСМ 60 шу дизара хетаь Москве хинна торжественни заседани

Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза — 60 шу. Советий мохк даим къона хилар, сийрдача кхоаненга из бодаш хилар хьахьокхаш я Ленински комсомол. Коммунистий парте денале гӀончей тешаме резерви йолча цо къахьегама романтикахи тӀем тӀарча коталонехи бизза бола боккха никъ хьабенаб. Спасска штурм яь бийсаши эшаяьча рейхстага тӀа егӀа Коталон цӀе байракхи, Магнитка эгара хьалхарча плавкай сердали бӀаьшеренашка саго кулг ца тохаш лаьттача тайге гӀолла дехка БАМ-а болата наькъаши. целинни ялата дошо кӀеши Тюмена мехкдаьтта фонтанаши, Нечерноземье эргаяьккха тоаяри Кама тӀара автогиганти — уж я Советий мехка исторе турпала белгалонаш. ВЛКСМ биографе турпала мугӀараш.

Комсомольски са къонал... Боккхача безамцен дега йӀовхалцен хьалхадоах уж дешаш Советски наьха ерригача ноахалаша, комсомола мугӀарашка болча хана шоаш яьккхача коммунистически чӀоагӀален школах доккхал а деш. «Коммунизмага Ӏомале!» — цу тайпара кхайкарал даьд кагирхошка РКСМ III съезда трибуна тӀара сийлахь-воккхача Ленина. Цуваскета шоаш чӀоаггӀа мутӀахьа хилар, революционни къовсамхой йоккхагӀа йолча ноахала хила йоаггӀача тайпара тӀехье хилар, Даьхен сий доаккхаш хьинаре къахьегарца, КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъяра тӀехьа низ кхо ца беш къовсам лоаттабеш шоаш хилар дӀахьокхаш ба 70-ча шерашкара комсомольцаш.

Комсомольцаш, беррига советски кагирхой Ленина гӀулакха, коммунизма идеалашта боарам боацаш мутӀахьа хилар хьахьокхаш хӀама хилар Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза 60 шу дизара хетаяь хинна ВЛКСМ ЦК Москвани Московски областеи комсомольски актива торжественни заседани. Из хилар 27 октябре съездий Кремлевски Двореце.

ЧӀоаггӀа тӀоараш а тохаш ура а гӀайтта тӀаийцар заседане доакъашхоша новкъостий Л. И. Брежнев. Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше. М. А. Суслов. Д. Ф. Устинов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, К. У. Черненко, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов, К. В. Русаков.

Президиуме ба ВЛКСМ ЦК бюро членаш, союзни республикай комсомола ЦК хьалхара секретараш, партийни, советски, общественни организацей викалаш. революцей кагирхой коммунистически боламен ветеранаш. иттлагӀча пятилетка хьалха латтараш, ВЛКСМ 60 шу дизар деэдеча яьхка демократически кагирхой Дерригдунен федераце. дунен халкъашта юкъерча студентий союза, вежарашха долча социалистически мехкий кагирхой союзий делегацеш.

Сийлахьа ек СССР Паччахьалкхен гимн. Марш а лохкаш зале хьачуяхь Ленински комсомола ЦӀе байракх, цу тӀа лелаш Советски Союза ялх орден а йолаш, памятни байракхаш, Москвани, Московски областеи комсомольски организацей байракхаш.

ЧӀоагӀа дегаш айденна торжественни заседане сийлен президиум хорж тешаме лененец КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Л. И. Брежнев керте латта КПСС ЦК Политбюро.

Къамаьл де дош лу КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневна. Торжественни заседане хиннараша хьал а гӀайтта дӀаьхдаь чӀоагӀа тӀоараш детташ моаршал луш тӀаэц Леонид Ильич Брежнев.

Новкъоста Л. И. Брежнева чӀоагӀа детташ тӀоараш а долаш Ленински комсомола викалашка дӀалу КПСС ЦК ВЛКСМ совгӀата енна памятни ЦӀе байракх.

Комсомола 60 шу дизара хетаяь доклад йир ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Б. Н. Пастухова.

Цул тӀехьагӀа заседане къамаьлаш дир Ленински комсомола цӀерагӀча московски автомобильни завода токара, участка комсорга Николай Манохина, Херсонски областа Каховски района Карл Маркса цӀерагӀча колхоза механизатора Татьяна Стрижака, Советски бӀухой цӀерагӀа хи кӀал лелача атомни лодка командира, хьалхарча ранга капитана Советски Союза Турпала В. Т. Козлова.

Массане а дӀаьхдаь тӀоараш а детташ В. Т. Козлова заседане Президиумага дӀалу Советски Герзашцарча Низий бӀухошкара моаршал.

Цул тӀехьагӀа къамаьлаш ду Ташкентски Паччахьалкхен университета студенткас Гульбахор Пулатовас, комсомола ветераний цӀерагӀа 1917 шера денз КПСС член волча Ленинградски политехнически института доцента Л. И. Шушпанова.

Съездий Кремлевски Двореце ек пионерий зурмай ашараш: зале чубоагӀа къона ленинцаш. Цар моаршал лу шоай воккхагӀа вешийга — комсомолага, дувц советски пионере сийлахьча гӀулакхех. Къоначa ленинцаша — ерригача союзни республикаша бахкийтараша шоаш кхоачащдаьча беркатерча гӀулакхех дувцаш дола книжкаши рапорташ дӀаделар Президиумага.

«Къона пионераш! Советски Союза Коммунистически парте гӀулакха тӀехьарча къовсама кийча хила!» аьнна баьча тӀахьехама цхьоагӀа оал: — Массаза а кийча да!

Пионераша зизаш делар КПСС а советски правительства а кулгалхошка, революце, тӀема, къахьегама ветеранашка, комсомольцашка, доазол дехьарча хьаьшашка.

ЧӀоагӀа тӀоараш детташ тӀаийцар зале хиннараша къамаьл даь Хо Ши Мина кагирхой Коммунистически Союза ЦК хьалхара секретарь Данг Куок бао.

ЧӀоагӀа дог айденна, геттара чӀоагӀа дӀаьхдаь тӀоараш детташ тӀаийцар торжественни заседане доакъашхоша Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетага, новкъостага Л. И. Брежневга дохьийтача моаршала письмо текст.

Торжественни заседани чакхйоал. Цун доакъашхоша ура а айтта «Интернационал» йоаккх. Дек Советски Союза Коммунистически парте, цун деналерча штаба — Ленински Центральни Комитета, коммунизм хьалъеш доаллача турпалча Советски халкъа доаха ловцаш.

* * *

Съездий Кремлевски Двореце заседане доакъашхошта Ленински комсомола 60 шу дизара хетадаь торжественни концерт оттадир.

Концерте хилар Коммунистически парте а Советски правительства а кулгалхой.

(ТАСС).

СИХДАЬ ДӀАХЬО БАЛХАШ

Кхаь бригаде 500 гектара тӀа ялатийна лаьрхӀа хьажкӀаш кхейир укх шера Урус-Мартановски района «Гехинский» совхозе. ХӀанз тӀатеӀӀа чуэцаш я уж. Хьувкъам чуберзабеш 8 комбайн я. Шоай низ дӀакхоачар ду механизатораша хьажкӀаш сихагӀа чуийца яха гӀерташ. Дийнахьа юкъера лаьрхӀача 25 — 30 гектара тӀара хьокх из культура.

Дукха хӀама ца эшаш 250 гектара тӀара хьажкӀаш михои йоачанои Ӏоювшаяьяр. Из гӀулакх нийсденнадецаре болх кхы а сихагӀа бергбар комбайнераша.

Царна юкъе яьржача социалистически яхье хӀанз хьалха ва Мусаев Хьасан. Хьокхамашка диллача цул дукха тӀехьа ца вусаш къахьег Дадашев Ӏале, Гучигов Лемас. Дика болх барах массехказза ахчан премеш ена царех хӀаранена.

Шоай декхарех дика лоархӀабу кхай тӀара силос йоллача аьта гӀадамаш дӀакхухьа шофераш. Царна юкъе яьржача яхье хьалха ба Аздамиров Изрудини Хацаев Ӏалмудини.

Хьувкъам 220 гектара тӀара чубена баьннаб совхоза къахьегамхой. ХӀара гектара тӀара юкъера лаьрхӀача 27 центнер фуалъяьха хьажкӀаш чуяхь, план 26 йолча.

Х. МАГОМЕТОВ.

Ханал итт ди хьалха

Сийлахь-боккхача Октябра 61 шу дузача цӀей сийна къахьегама вахте эттача СССР 50 шу дизара цӀерагӀча Грозненски химически завода болхлой дог гӀоздоахача къахьегама толамашца накъабоагӀа цу дезача денна. Ханал итт ди хьалха кхоачашъяьй цар товарни продукци арахецара итт бетта план. ПланагӀа лаьрхӀачул совгӀа арахецаргда химикаша кхо миллиони 900 эзари сома маьха спирт, полиэтилен, фенол, кхыйола химически продукци. Заводе еррига арахецача продукцех 77 процент яр паччахьалкхен дикала Знак йолаш я.

Дика да предприяте коллектива технико-экономически хьокхамаш а. Къахьегама овсарле лакхъяра план 104 процент кхоачаш а еш. планал совгӀа мел кийчъяь продукци из лакхъяра чотах арахийца я. ХӀаьта арахецача продукцега дӀадодар лохдарах производствана кходаьд бӀаьш эзараш сомаш.

Къаьстта дика къа а хьегаш социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай изопропилбензол арахецача С. Малютин керте латтача № 15 йолча цеха коллективо. Цунга я завода карара кара тела ЦӀе байракх. Яхье шоллагӀа моттиг яьккхай В. В. Захаров керте латтача этилен арахецача № 108-110 йолча цеха коллективо.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЮБИЛЕЙНА СИЙЛЕНЦА НАКЪАБАЬХКАР УЖ

«Промавтоматика» заводо арахеца продукци чӀоагӀа чоалхане я. Уж ТМ-120 яха система а я УП-КП-яха координаци еча пункта, наькъа дӀа · юха лелара правилаш нийса лелаяра сигнализаци еча система устройстваш а я. Цхьайолча хана заводо арахецача продукце цӀи яккха а хала да, цунах кхета меттел. Цхьабакъда уж чоалхане устройстваш хьаераш, бӀаьш грозненцаш а санна, кагий нахи мехкарийи ба.

Ерригача объединене дика йовзаш я коммуниста Коновалова кулгалду электронни монтажа участок. ДикагӀчарех цаӀ я промышленни наладка яра мастера Григорьев Александра смена. Цу смене болх беш 37 саг ва. Уж радиоаппаратура наладчикаши регулировщикаши ба. Коновалова участок кхыча участкаша баь болх дӀачакхбоаха участок лоархӀаш я. Участке къахьегараш къона коммунисташи комсомольцаши ба. Царех дукхагӀа бараш заочно дешаш ба техникумашкеи вузашкеи. ХӀаьта уж массава а ва радио гӀулакхи электроникеи езаенна. Хьаэцаргва вай, масала, Вазганов Юра, из 5-ча разряда специалист ва. Чоалхане аьшксаьргаши динамикаши цун кулгашка ши-ший моттиг йолаш я. ХӀаьта цун новкъоста КПСС членалла кандидат волча Родин Володяс ОТК цкъа дӀаелча юхаяйтац цун продукци. Иштта чӀоаггӀа дика лаьрхӀай Цахигова вӀаштӀехьъяьккха аппаратура.

Дика къахьегаш хьайоагӀа из коллектив массаза а. Никитин Валентина бригадо ВЛКСМ XVIII съезд хьаеллача денга кхоачашйир пятилетка кхаь шера план.

Гальванизаце участкаца лелаеча социалистически яхье Коновалова участко хьалхара моттиг яьккхай. Цунна из толам белгалбоаккхаш ВЛКСМ Октябрьски райкома вымпел еннай. Цу участка цӀеча уголоке дукха я вымпелаши грамоташи. Уж дика къахьегарах а спортивни гӀулакхаш леладарах а тийнна я.

Цхьаькха а я цига иштта дика хьокхамаш доахаш смена. Из я 1979 шера апрель бетта чотах къахьегаш йола Григорьева смена.

Еррига цхьана хьаийцача завода барт тайна коллектив сийленца накъаенай ВЛКСМ 60 шу дизара цӀейна.

М. ГАДАЕВ.

ГОРОД ГРОЗНЕРЧА ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНА № 41 ЙОЛЧА УРИЦКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ ГӀОЛЛА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ ДАРА ЙОЛА ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ СОСТАВ ЧӀОАГЪЯРАХ ДОЛА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

«Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьара Совет харжара хьакъехьарча» Нохч-ГӀалгӀай АССР Закона 23, 24, 26, 57 статьяшка хьежжа чӀоагӀйойла город Грознерча Октябрьски районера № 41 йолча Урицки хоржамий округе гӀолларча Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Советe хоржамаш дара йола окружной хоржамий комисси общественни организацей, обществай, къахьегамхой коллективай ер викалаш чу а боагӀаш:

Окружной хоржамий комиссе председатель **Азизов** Евгений Мамедович — Октябрьски районни коммунистически организацегара.

Окружной хоржамий комиссе председатела заместитель **Лысенко** Владимир Федорович — Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски вагонни депо болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Окружной хоржамий комиссе секретарь **Паскудская** Лидия Анатольевна — «Промавтоматика» яхача Грозненски Ӏилма-производственни объединене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Окружной хоржамий комиссе членаш:

Ахмедова Жамилад Газиевна — Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза Октябрьски районни организацегара.

Безручко Раиса Ивановна — бӀаргашдайнарий Ерригроссийский общества Грозненски учебно-производственни предприяте болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Гвозденко Николай Филиппович — Къилбаседа Кавказски машиннаькъа Грозненски вагонни депо болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Герасименко Людмила Петровна — Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски вагонни депо болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Дядюнова Мария Николаевна — «Промавтоматика» яхача Грозненски Ӏилма-производственни объединене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Ежиков Владимир Иванович — «Промавтоматика» яхача Грозненски Ӏилма-производственни объединене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Коренева Валерия Георгиевна — бӀаргашдайнарий Ерригроссийски общества Грозненски учебно-производственни предприяте болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Скворцов Владимир Михайлович — Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски вагонни депо болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Скороходова Эмма Алексеевна — бӀаргашдайнарий Ерригроссийски общества Грозненски учебно-производственни предприяте болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Сливкина Антонина Ивановна — Къилбаседа-Кавказски машиннаькъа Грозненски вагонни депо болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гӀулакхерча нахагара.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1978 шу 25 октябрь.

ГӀишлой организацей болхлошта РСФСР заслуженни гӀишлошъер яха сийлен цӀи яларах дола РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

ГӀишлошъяра даьнъе доккхий гӀулакхаш карагӀдувлларах РСФСР заслуженни гӀишлошъер яха сийлен цӀи лойла

Липей Анатолий Ивановича — «Чечингражданпроект» института директора, Нохч-ГӀалгӀай АССР.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва,
1978 шу, 25 октябрь.

КХОАНА ВЛКСМ 60 ШУ ДУЗ

КОМСОМОЛ—ПАРТЕ ТЕШАМЕ ГIОНЧЕИ РЕЗЕРВИ

Октябра сийрдача наькъагIа

ХьатIакхаьчад Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза кховзткъа шу дизара Ди. ЧIоаггIа белгала да Ленински комсомоло шийн сза юбилей Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце кховзткъа шу дизара тIехха езъеш хилар. Цу дерригача шерашка коммунисташта уллув а латташ, цар хьалхленца къовсам лоаттабеш а къахьегаш а хьабаьхкаб комсомольцаши кагирхойи.

Ше хьахиннача хьалхарча деношка денз, Советски пачхьалхе дегIаяра ерригача этапашка — граждански тIема хана денз космос караерзаеча ханага кхаччалца — даим большевизма сийрда доши идеяши кагирхошта юкъе йоаржаеш, цар сакхетамегIа йола денале авангард йолаш, Коммунистически парте тешаме резерви гIончен йолаш хьайоагIа комсомол.

Ленина цIераца, Коммунистически парте хьалхленца граждански тIема шерашка Советски Iаьдал лорадеш лаьттай комсомол; хьалхарча пятилеткай гIишлош хьалъеча хиннай, юртара вахар кердача коллективни формагIа тоадеш — колхозаш вIашагIйохкаш хиннай: мехка хало тIаэттача хана социализмана карагIдаьннар лораде, вай Сийлахь-йоккхача Даьхен паргIатон шийн лоIаме хилари лораде денал ураоттадаь дIаэттай; йохаяь IовIашкайнхьа хинна городаши юрташи юхаметтаувттаяьй, эрий даьда лаьтташ, СибаретIен, Гаьнарча Малхбоален, Гаьнарча Къилбаседен рузкъаш карадерзадаьд.

Тахан Ленина цIераца, Коммунистически парте хьалхленца комсомоло кхетам луш коммунистически уйланца, нравственни цIена болаш, советски патриотизми пролетарски интернационализми йолаш хьалкхею революционни къовсамхой къона тIехье, чIоагIъю империализмана духьаларча, машара, демократена, социальни прогресса тIехьарча къонача къовсамхошцара барт-цхьоагIо!

Революционни тIема денощка вIашагIа а елла В. И. Ленинен Коммунистически партен хьалкхеяь комсомол массе хана вахар кхехкача юкъе, коммунизм хьалъерий хьалхарча мугIарашка я. «Миллионаш болча кагийча нахен мехкарашен, — аьннад Л. И. Брежнева ВЛКСМ XVIII съезде ше къамаьл деш, — денала, чIоагIала, Октябра идеалашта мутIахьа хиларн дика хьоккама теш. ЧIоаггIа хьинар айдаь болх бу цар коммунизм хьалъеча массе а метте, хьинаре къовсам лоаттабу мохк дегIабара йоккхий планаш кхоачашъяра тIехьа. МоллагIча гIулакха юкъехьу цар шоай романтически тIах аьнна хилар, аз-м аргдар, къонала ткъамаш хецар. Из дерригa а бахьан долаш баркал комсомола, баркал Советски мехка дерригача кагирхошта!».

Ленински комсомола дерригa истори — парте гIулакха тIехьа, вай мехка социализми коммунизми хьалъяра тIехьа денале лоаттабеча къовсама истори, турпала гIулакхийн творчески лехарийн истори да. Комсомоло хьабена дерригa никъ белгалбаьккхаб вай Даьхен ялх орден цунна яларца, из да комсомольцашта, къонача тIехьенна карагIдаьннарий советски халкъо чIоаггIа хам беш хилар.

Ленински комсомола денал долаш ярех отряд я. 1920 шера ше вIашагIъеллача деношка денз коммунистически общество хьалъеча областной партийни организаце денале гIонча йолаш хьайоагIа Нохч-ГIалгIай областной комсомольски организаци. ТIема хана а машаре къахьегача хана а республика комсомольцашта карагIдийннача гIулакхий сийрда оагIош кIезига яц Ленински комсомола историна юкъе.

Тахан, ВЛКСМ 60 шу дуза ди хьатIакхаьчача хана а, республика комсомольцаш, кагий нахи мехкарийи хьинар, денал айдаь болх беш ба КПСС XXV съезда решенеш, ВЛКСМ XVIII съездага дайтача КПСС ЦК Моаршал тIа, цига новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьла тIа оттадаь декхараш, комсомола съезда решенеш кхоачашъеча.

Республика комсомольски организацеша партийни организацей хьалхленца шоай беррига организаторски политически болх кагий нахи мехкарийи идейни сакхетам болаш, коммунистически хьисапе къахьегаш, вахаре хьинаре дакъа лоацаш хургболаш хьалкхебара тIаберзабаь лелабу, 1978 шерен бIарччача пятилеткаи планаш а социалистически декхараш а кхоачашдара уж оарцагIбоах.

Республикера итташ эзараш комсомольцаш, кагирхой ба 1978 юбилейни шера социалистически декхараш кхоачаши тIехкхоачаши дара яьржача яхье дакъа лоацаш, производства эффективности балха дикали лакхъяра тIехьа тIатеIIа къовсам лоаттабеш.

Республика халкъа боахама дерригача доакъошка болх беш 600 совгIа комсомольско-кагирхой коллектив я. Царех дукхагIа яраша толаме кхоачашъю производственни заданеш, доккха дакъа лоац предприяте, организаце планаши социалистически декхараши кхоачашдеча юкъе. 1979 шера чотах болх беш я царех дуккхаяраш.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенештен Бакуи Грозней волча хана новкъоста Л. И. Брежнева еннача указанештен жоп а луш, республика юрта боахама къонача къахьегамхоша лаьтта лелада ра культура лакхъяра, мамогга дукхагIа юртбоахама продукташ яхара тIехьа социалистически яхь йоаржаяьй.

Ка бола ялат чуэцача хана ВЛКСМ областной комитето дIакхайкаьяр «Рекордага вода» яха комбайнерий конкурс. Цига дакъа лоацаш хилар 300 совгIа комсомольско-кагирхой экипажаши агрегаташи. 1978 шера хьувкъам чуэцача йоккха профессиональни говзали къахьегама котало яккха ловши хилар хьахьенхар республика къонача комбайнераша. Ачхой-Мартановски районерча И. Хамидова, Шелковской районерча П. Ережепова, Грозненски районерча С. Исаковен А. Хусейновен хIаране 10 эзар тонн совгIа ялат аьрдар. Цу йоккхача коталонца къона комбайнераш даькъала бий цар Советски Союза шозза Турпала, СССР летчика-космонавта П. Климука.

Iалаьмате дика къахьегаш хьайоагIа Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза ВЛКСМ XVIII съезда делегат Л. Закриева керте латта доя ркай комсомольско-кагирхой коллектив. Халданза шоай балха говзал лакхъю, тIайнца социалистически декхараш кхоачаши тIехкхоачаши ду къонача дояркаша.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенешта гIулакхаца жоп а луш, Винницки областа Ямпольски района свеклаш лелаерийн шекара завода болхлойн инициатива хьал а лаьца, Шалински района Ленина цIерагIча колхоза свеклаш лелаеча комсомольско-кагирхой звеной (звеньевой Т. Магомадова) къонача болхлоша карарча пятилетка кхоалагIча шера лаьрхIад хIара гектара тIара 320 центнер мерза овлаш даха, из хул хьалха тIайнца хиннача социалистически декхарел 20 центнер дукхагIа.

ВЛКСМ 60 шу дуза ха хьатIакхоачача хана шерра яьржай «Комсомола орденашта — ялх ударни вахта!» яхача девизагIа дIайолаяь яхь. Царех хIара вахта комсомола цхьан ордена хетаяь я, цунца цхьана къонача тIехьено белгалдоаккх боккхагIбарий денала а къахьегама а гIулакхашта шоаш тешаме хилар.

Вай республика дерригача къахьегама гIулакхашта юкъе хьинаре дакъа лоацаш ба вай деша багIа кагирхой. 1978 шера кхоалагIча къахьегама семестре дакъа лоацаш хилар 3 эзар гаргга вузашкара студенташ, юкъерча специальни профессионально-технически дешара заведеней дешархой. Цар кхоачашдаьд 2 млн. 300 эзари сома гIишлон - монтажни балхаш, 5 млн. сома баьцадаараш, сом, кхыйола юртбоахама продукци гул а яьчакхъяьккхай. Къаьстта белгалъяьлар студенчески отрядаш: «Прометей-78» (мехкдаьтта техникум, командир Гриценко Иван), «Юность-78» (мехкдаьтта институт, командир Байсуркаев Алат), «Мартанка-78» (Нохч - ГIалгIай госуниверситет, командир Арсамаков Хьамзат), кхы дукхха яраш. Студенчески отрядаша Хьаное пионерий Дворец, город Гагарин хьалъяра фонде, кагирхойи студентийи Дерригдунеа XI фестивала фонде дIачуденнад 20 эзар сом.

Областной комсомольски организаце беча балха юкъе йоккха моттиг дIалоац комсомольцашта, беррига кагирхошта идейно - политически кхетам луш комсомола комитеташа беча балхо. Пропагандистски, агитационно - массови, культурносердалон балха формаехи средствех пайда а эцаш, республика комсомола комитеташа шерра пропаганда ю КПСС XXV съезда, ВЛКСМ XVIII съезда решенешта, новкъоста Л. И. Брежнева произведенешта, КПСС ЦК июльски (1978 шера) Пленума решенешта, СССР Конституцена. ДукхагIа теркам тIабохийт ВЛКСМ истори Iомадара.

130 эзар гаргга комсомольцаши кагирхойи ба «КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъе!» яхача Ленински зачете дакъа лоацаш, марксизма - ленинизма классикий произведенеш, политически литература, партийни документаш Iомадеш.

Областной комсомольски организаце вIашагIъехка а болх беш а я 550 совгIа кружокий семинарий, цига дешаш 15 эзар совгIа саг а волаш. Дикка дукхагIа ба партийни дешар дешаш бола кагирхой а.

Кагирхой хьинар айдара новкъостал ду лекционни пропагандо а. Парте хьаькъал дола доп кагирхошка дIакхоачадеш ба хIанз комсомола комитетий 752 лектор. Городашкеи районашкеи вIашт Iехьдаьхад «ВЛКСМ 60 шу» яха политически дешараш, болх беш я лектореш, кинолектореш.

ХIанзарча хана Ленински комсомола балха юкъе лоархIаме моттиг дIалоац къонача тIехьена эстетически кхетам луш беча балхо.

Халданза терко еш леладу областной комсомольски организаце культурно - массови балха дешаш.

Комсомола обкомо, горкомаша, райкомаша, юххьанцарча комсомольски организацеша дикка тоадаьд кагирхошта физически кхетам балара гIулакх. Алхха укх шера — комсомола юбилейни шера ГТО керда Ерригсоюзни комплекса нормаш дIаеннай 70.787 комсомольцон кагирхочо. Массови разрядаш йола дуккха спортсменаши спорта мастераши кийчбаьб. Укх шера спортивни организацеща цхьана кхы тIа а кийчваьв спорта дунен халкъашта юкъерча класса 3 мастер.

Ленински комсомола 60 шу дузача ден сийна республика комсомольцаша, беррига кагирхоша дош лу Ленина наькъагIа, Октябра наькъагIа дIахьалхашкахьа баха, даьй гIулакх дIахо дахьа. Из кхоачашдара новкъостал деш хургда хьинар айдаь цар чакхдоаха общественно-политически къахьегамен гIулакхаш.

Г. ЭЛЬМУРЗАЕВ,
ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь.

СУРТА ТIА: ВЛКСМ 60 шу дизара хетаяь хиннача торжественни заседание вIашагIкхеттачу шоай балха опытах дIа-юха дувцаш ба (аьрдехьара аьттехьа) «Сельхозтехника» Аргунски отделене газоэлектросварщик Р. А. Баширов, Урус-Мартановски района «Горец» совхоза доярка М. У. Хабилоева, Грозненски электромонтни завода электрообмотчик Н. П. Телечкин, Урус-Мартановски района «Горец» совхоза доярка, СССР Лакхехьарча Совета депутат М. С. Умхаджаева, ВЛКСМ Урус-Мартановски райкома хьалхара секретарь А. С. Зелимханова, ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода токарь М. У. Дзармотов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Эггара хьалхара комсомольцаш

Массехк шу хьалха дар из. Грознерча локомотивни депора комсомольцаш бар республика цIермашиннаькъахошта юкъера комсомола ветеранаш лохаш. ВIалла дага а доацаш царна коравир город Орджоникидзе вахаш а машиннаькъа управлене болх беш а вола Федор Михайлович Мерзленко. Из хиннав 1920-ча шера Грознерча депо эггара хьалха вIашагIъеллача комсомольски организаце секретарь.

Депо комсомольцаша цунга каьхат яздир. Дукха ха ялалехьа Федор Михайловичагара жоп дера, Грознерча машиннаькъа тIа хьалхара комсомольски организаци вIашагIйолларах дувцаш. Цул тIехьагIа депора комсомольцаш болча хьоашалгIа вена а хилар вай республикерча комсомола ветеран. Кхы а чIоагIделар цуннен таханарча машиннаькъахой комсомольцаштен юкъера доттагIал.

Федор Михайловича дийцар кагирхошта ше секретарь хинна Грознерча цIермашиннаькъахой эггара хьалхара комсомольски ячейка вIашагIйоллара историех. Из хилар депо цехашка, машиннаькъахой балха кхыча доакъошка. Массанахьа а чIоагIа веза хьаша вар из. ХIанзарча машиннаькъахой балха хьалаш довзаргдоацаш тоадаларо чIоагIа дог гIоздаьккхар ветерана. Керда техника, оборудовани я машиннаькъахошка, из дика карасрзаяьй хIанзарча кагирхоша.

— Эггара хьалха иштта дIадоладелар, — дагалувц комсомола ветерана. — 1920-ча шера апреле, кIайча гвардейцех Грозный мукъаяьккха, Советий Iаьдал чIоагIденнача хана, клубе каст-каста вIашагIбетталора кагирхой. Шо-шоай лоIаме, безам бар воагIаш дар из юххьанца. Иштта цхьа-ши кIира даьлар. Цкъа кагирхошка хоам бир, клубе чIоагIа боккхача лоархIаме собрани хул аьнна. 60 гаргга кагирхой гулбеннабар. Цига бар паравозий депо комиссар нов. Матюх, телеграфа комиссар нов. Рест, Чрезвычайни комиссе болхло нов. Дунаев.

Эггара хьалха къамаьл дир Матюх Яков Саввича. Лоацца, гулбеннарий дег чу дужаш дийцар цо Россерча кагирхой Коммунистически Союз вIашагIйолларах. Цо кагирхой тIахьийхар цу Союза юкъебаха. Цул тIехьагIа къамаьл дир нов. Дунаева, цхьаццаболча кагирхоша. Цар хьаллаьцар нов. Матюха тIахьехам. Цхьа сахьат гаргга йIаьхъелар собрани.

Цу сарахьа комсомоле эттар 14 саг. Царна юкъе бар кагий нах Адырхаев, Голубятников, Дмитриев, Кукин, Сяненко, мехкарий Журба, Полежаева, кхыбараш. ШоллагIча дийнахьа комсомольций собрани хилар. Цо хержар ии. Голубятников, Адырхановн, сои, парторганизаце винал нов. Дунаеви юкъебоагIаш йола бюро. Ячейка секретаралла хержар со.

Цу собране комсомольцашта а комсомола активисташта а топаши поатронаши елар, цхьабарашта тепчаш а елар. Къаьсттача гIулакхашта лаьрхIача доакъой (ЧОН-а) отрядашта юкъебахар герз хьайица комсомольцаш.

Бохабаь, хIалак хинна бар цу хана Грознерча машиннаькъа боахам. Массанахьа а го йиш яр йоагаяь вагонаш, цистернаш, хьадаьха гоамдаь лада рельсаш. Боахам юхаметтаоттабе болабелар комсомольцаш, каст-каста субботникаш а еш. Машиннаькъа дерригача доакъошка кхехкаш бар болх.

Сайрийна тIема гIулакхаш Iомадеш хулар кагирхой, уж Iомалора топ, тепча нийса кхосса, эшаш мотиг нийсъелча, моастагIчоа меттахьа тохаргйолаш. Цу хана дукха бар Грозне а цунна гонахьарча моттигашка а Советий Iаьдала моастагIий. 1920-ча шера октябрь бетта Советий Iаьдала духьала гIайттар Ермоловскера, Заки-Юртара, СаьмуIашкара, Михайловскера кIайча казакий бандаш. Цар бохабаьбар Слепцовске кхаччалца бола машинникъ. Коммунистийи комсомольцийи хьалхленца хьайир бронепоезд, цунца ши платформа а йолаш. ЧОН-овций рота вIашагIъеллар 30 саг юкъе волаш. Цу ротана тIадиллар кIайча казакий бандаш дIайоахилга а никъ юхаметтаоттабелга а.

Ермоловске хилар эггара хьалхара тIом. ЧIоаггIа духьале йора кIайбараша. Цхьабакъда, бронепоезда духьала латта ца могаш тIехьашкабаьлар. Рото диза чакхдаьккхар шийна тIадилла декхар. Цу тIем тIара цIа ца боагIаш бисар цхьабола комсомольцаш. Царна юкъе бар Гриценко, Михайлов, Копцев, кхыбараш. Казакий бандаш йохаяра а никъ тоабара а декхар дика кхоачашдарах Грознерча ЧОН-овцашта баркал аьлар Реввоенсовето.

Цу шерашка машиннаькъахой комсомольцаша шефство лелайора ГIойтIарча комсомольски ячейкана. Уж каст-каста хулар юртара кагирхой болча хьоашалгIа, цар концерташ увттадора, атеистически болх бора юртарча кагийча наха юкъе, ялат кийдеча дакъа лоацар.

Иштта хьахиннай Грознерча машиннаькъа тIа эггара хьалхара комсомольски организаци. ХIанз укхаза бIаьш комсомольцаш ба, тайп-тайпарча машиннаькъа доакъошка дукха комсомольски организацеш а. Тахарча комсомольцаша хьинаре дакъа лоац иттлагIча пятилетка декхараш кхоачашдеча.

С. ВОРОНИН.

РЕСПУБЛИКА КОМСОМОЛА ИСТОРЕЦАРА

Революце байрахк кховзткъа шера лаккха айяь хьаяхь мехка комсомоло, тIатеIIа кхоачашду Ильича васеташ. Къонача ленинций хIара ноахала вIаштIехьдаьннад коммунизм бахьан долаш лоаттабаьча, 60-ча шерий кагирхошта дIахо а лоаттабеча къовсама летописа юкъе дуккха турпала оагIош язъе.

Советски халкъа карагIдийнача Iалаьмате доккхийча хIамай летописа юкъе сийрда, башха-дика оагIош кIезига язъяьяц Нохч-ГIалгIайчен комсомольцаша. Партийни организаце кулгалца цар хьинаре дакъа лаьцад граждански тIема шерашка бохабаь хинна халкъа боахам юхаметтаоттабеча, юххьанцарча пятилеткай гIирсаш хьалдеча.

Н. Ф. Гикало керте лаьттача повстанчески отрядаша Грозный мукъа маьяьккхинге, мехкдаьтта промышленность юхаметтаоттаяра балхаш дIадоладир Грознерча комсомольцаша. «Коммунист» яхача газето — РКП(б) Терски бюро органо — 1920 шера 24 июне шийн оагIош тIа яздаьд: «Грознерча Коммунистически кагирхой Союзо хьинаре дакъа лоац Къахьегама кIиреца. Промышленноста дерригача доакъошка гIолла дIабаьржаб къона коммунараш, шоай хьоккамеча балхаца къаьна болхлой шоашта тIехьабоах цар».

Комсомольцаша яз а еш, городе гIолла хьалийттача листовкаш тIа йоахар: «Революце цIерагIа! Даьхено дIадех вайгара промыслаш юхаметтаоттаелгеи, мехкдаьтта доаккхилга Iалашделгеи. Кагирхой декхар да Дай-мехка приказ кхоачашдар. Кагирхой! Яьнна цIераш йоаяра вIашагIтохача воскреснике арадовла! Массава а — цхьатарра — вышкашка гIо!» Даьхен из тIахьехам хьал а лаьца, массе а субботникеи воскресникеи хьинаре дакъа лоацар города кагирхоша.

1929 шера кепатеха араяьнкхар «Яхь мишта вIашагIйолларгья?» яха В. И. Ленина статья. Парте баьча тIахьехамах мехка шерра яхь яьржар хьалхара пятилетка ханал хьалха кхоачашъяр духьа. Яхье хьинаре дакъа лаьцар Нохч-ГIалгIайчен кагирхошеи цар авангардо — комсомолои. «Пятилетка — шин шерен ах шереи!» яха хьалхалаттача болхлой лозунг хьаллаьца йола комсомольско-кагирхой ударни бригадаш вIашагIйохкарах йола маьхера инициатива мехка эггара хьалхарчарца кхайкайнр Старопромысловски района комсомольцаша.

1930 шера мае «Iаьржача дошона» тIехьара «поход» эггара хьалха кхайкаяьраш вай республика комсомольцаш бар. «Мехкдаьтта Перекоп йоаккхаргья вай!» — яхаш лозунг а долаш. Комсомола ЦК-та яздаьдар: «Дерригa низаш, дерригa къона хьинар, Ленински комсомола балха ерригa опыт дIалургья оаха мехкдаьтта промышленноста пятилетка кхоачашъяра. «Iаьржа дошув» бахьан долаш еча походе ерригa Грозненски - Нохчечен-ГIалгIайчен организаци оарцагIъяьккха хилар хьакхайкаду». Из почин къоабалйир ВЛКСМ ЦК-ас, мехка дукхача районашка хьаллаьцар.

1930 шера цхьоалгIча сентябре алхха мехкдаьтта промышленноста предприятешка болх беш яр 3600 комсомолец-ударник юкъе а волаш йола 160 ударни комсомольско-кагирхой бригада. 1931 шера алхха хьалхарча 6 бетта Октябрьски района комсомольцаша планал совгIа 6559 тонн мехкдаьтта даьккхар, Старопромысловски района комсомольцаша — 3106 тонн, Заводской района комсомольцаша планал совгIа даьккхар 1253 тонн фатаген, 516 тонн лигроин, 164 тонн машиндаьтта.

ВЛКСМ Къилбаседа-Кавказски крайкомо лаккха мах бир Нохч-ГIалгIайчен комсомольцаша даьхача толамий. Цар цIерагIа дайтача письмо тIа йоахар: «Грозненски комсомолои ерригача республика организацеи хьахьекхай парте генеральни никъ чакхбаккхар духьа, индустриализаце темпаш сихъяр духьа... лоаттабеча къовсама образецаш. Шун толамаш — ерригача Ленински комсомола котало я».

Халкъа боахама реконструкци яхь яккхара, керда техникен производством караерзаяра декхар оттаду шоллагIча пхе шера плано (1933 — 1937 шш.). Хьалхарча пятилетка шерашка а санна, къахьегама энтузиазм гIеттар берригача мехка.

Нохч-ГIалгIайчен комсомоло хьинаре къовсам лоаттабаьб парте белгалъяь планаш кхоачашъяр духьа. Керда техника караерзаяр, къахьегама овсарле лакхъяр — парте оттадаь уж а кхыдола а декхараш дIахора гIулакхаш чакхдахара бола хьехам а хинна дIаэттар республика кагирхошта. Духьхал цу шерашка хьахилар стахановски болам. Кердача техникех ког гIортолга а еш, цхьоалгIча мехкдаьтта чакхдоахача завода установка комсомольско-кагирхой бригадо 1935 шера 24 ноябре ханал хьалха кхоачашйир шера план, мехкдаьтта чакхдоахараша лелаьча яхье Советски Союзе хьалхара моттиг а йоаккхаш.

1935 шера яхь йолаелар А. Артамоновайи М. Мурдаевеи комсомольско-кагирхой бригадашта юкъе. Мехкдаьтта чакхдоахарий яхье шийн нешаща хьалхара моттиг лелаеш дукха ха. яьккхар А. Артамоновас. Цхьабакъда, кхоачамеч ма-могга дукхагIа пайда эцара шийн коллектива дерригa низаш оарцагIдахеи котбаьннарашта уллув дIаоттен карагIдаьлар Мурдаев Махьмуда. Цхьа ха яьннача гIолла мехкдаьтта чакхдоахача бригадаша лелаяьча Ерригсоюзни социалистически яхье котъяьлар М. Мурдаева бригада. Дицлургдоацача цу деношка еза-йоккхача промышленноста наркома хинкача Серго Орджоникидзес правительствени совгIат — автомашин «Эмка» елар М. Мурдаевна. Городеи республикан доазонел арахьа йовзаш яр Грознерча производстве хьалхалаттача дикагIбарий цIераш.

Грозненций маьхера опыт Iомайора бакинцаша, краснодарцаша, туапсинцаша. Из юкъейоалаяро боккха пайда бир пачхаькъалхенна.

1939 шера «Грознефта» предприятешка болх бора 480 ударни бригадой 3894 ударникой. ХIаьта Октябрьски районе 1939 шера 78 процент комсомольцаш стахановцаш бар.

ТIом хьале хьалхарча пятилеткай шерашка доккхий хувцамаш хиннад юрта боахаме а. 1939 шера хьувкъам лакхбар духьа комсомольско-кагирхой бригадаша яхь йолаяра инициатива кхайкайир Нохч-ГIалгIайчен комсомольцаша. Советски Союзе эггара хьалха Грозненски района 1-ча Мая цIерагIча колхозе вIашагIъеллай мехка эггара хьалха комсомольско-кагирхой социалистически яхь йола Г. Величкой комсомольско-кагирхой бригада. 1935 шера феврале «Комсомольская правда» яхача газето белгалдоаккхар, Нохч-ГIалгIайчен дIайолаеннеи ерригa Советски Союзе гIолла дIаяьржан йола колхозийн совхозийн комсомольско-кагирхой бригадай яхь «колхозаш большевикашца чIоагIъяра гIулакха юкъе, колхозни вахар хьалдара юкъе комсомолою доккха дакъа лацар а хинна дIаэтта хилар».

1935 шера Нохч-ГIалгIайчен колхозийи совхозийи кхашка хьалхара моттиг яккхар духьа социалистически яхье яьнар 104 комсомольско-кагирхой бригада. Из яхь лелаеш ерригача Советски Союзе цIи дIахезар Шалински районерча «Къилбаседа Кавказ» яхача колхоза Д. Сулейманова кулгалдеш хиннача, Урус-Мартановски районерча «Ленина никъ» яхача колхоза А. Гучигова керте лаьттача комсомольско-кагирхой бригадай.

1936 шера А. Гучигов керте лаьттача комсомольско-кагирхой бригадо 50 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 606 пунт хьажкIаш яьхар. Комсомольца А. Гучигова Къахьегама ЦIеча Байракха орден елар, СССР Лакхехьарча Совета депутаталла хержар из.

1939 шера Нохч-ГIалгIайчен колхозийн совхозийн 68 комсомольско-кагирхой бригада яр Ерригсоюзни юртбоахама выставке дакъа лоацаш.

Социалистически яхь, къахьегамхоша шоай творчески производственни хьинар къаьта хьахьохкилга хиларах тарра, дIахо яьржар Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема шерашка. Цу бирсача хана, советски наьха турпалал, юрташкарча къахьегамхой патриотически хьинар айдалар, моастагIа эша а вай котало яккхара шоай дерригa низаш дIадала гIерташ уж хилар хьахьохкаш хинна шийн тайпара наькъаш долаш, шийн белгалара башхалонаш йолаш яр из. Советски Эскара герз хьадеш хиннарий, фронта хиланза ярг мел йоада хIама хьаеш хиннарий вахаре хоадамбеш дар а хинна дIаэттар цу хана «Долла хIама фронта, долла хIама котало яккхара!» яха лозунг.

1943 шера московски комсомольцаша тIахьехам барах шерра дIабаьржар фронтовой комсомольско-кагирхой бригадаш вIашагIйохкара тIехьара болам. Лоацца хана алхха мехкдаьтта промышленноста предприятешка вIашагIъеллар цу тайпара 300 бригада. Грознерча комсомольцаштен кагирхоштен юкъе 3200 производства отличник вар. Царна юкъера белгалъяьнна яр нормаш 280 процент кхоачашъеш хиннача Абасалиева, Юнусова, кхыча стахановцаша болх беш хинна № 5-6 йолча установка комсомольско-кагирхой смена.

ТIемо бохабаь халкъа боахам юхаметтаоттабечеи социалистически Даьхен экономика дIахо дегIайоалаечеи хана Нохч-ГIалгIайчен комсомола карагIдийнна сийлахь къахьегама гIулакхаш дукха да. ХIаьта хIанз республика комсомольцаши кагирхошеи хьинаре дакъа лоац Х-ча пятилетка декхараш толаме кхоачашдеча.

Дерригача вай халкъа а санна кагийча нахан мехкараштеи хьинареча къахьегама шу а хинна дIаэттача иттлагIча пятилетка кхоалагIча шеро керда творчески хьинар чудоссадаь кагирхошта.

Нохч-ГIалгIайчен къона къахьегамхой — кагий нахи мехкарийи — дегIаенача социализма общественни къонача ноахала лоархIама КПСС ЦК Генеральни секретаря, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя Л. И. Брежнева ВЛКСМ XVIII съезде баьча маьхо творчески низаш цIенкха а ца айденнача тайпара айдаьча хьалашка накъабаьккхаб шоай традиционни цIейна.

Г. ЕРЕЩЕНКО,
Нохч-ГIалгIай историе, социологе, философе института Iилман болхло.

БЕЛОРУССКИ ССР. ВЛКСМ 60 шу дизара — цу советски кагирхой дезача цIейга планал совгIа 250 эзар квадратни метр совгIа нийса вархийна. Минскн камвольни комбината коллектив. Комбината дукха кIадат, цу даькъе «Журавушка», «Днана», «Крынииа» пачхьалхен дикала Знак енна да.

Предприяте хIара шоллагIвар комсомолен ва. Царех кхо бIаь совгIа волчо пятилетка кхаь шера задани ВЛКСМ 60 шу дизара кхочашъяь.

СУРТА ТIА: прядильни производстве крутильни участок.

В. ВИТЧЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

Кхоана — автомобильни транспорта болхлой Ди

ШОАЙ ЦIЕЙ БIУБЕННА ДЕЗДУ

Кхоана, 29 октябре, вай мехкарча дукха миллионаш болча водителий, ремонтни болхлой, инженерийн техникийн, болхлойн Iилмахойн коллективо кхозлагIа дезду автомобильни транспорта профессиональни цIей.

Из ди дезде оттадар да вай мехка автомобильни транспорт Iалаьмате боккха лоархIам болаш хиларца дувзаденна. Вай мехка деррига дIа-юха кхухьача мовхьий пхе даькъах диъ дакъа автомобильни транспортаца дIа-юха хьош да, хIаьта вай мехка беррига дIа-хьа бугача пассажирех 90 процент бараш автомобильни транспортаца дIа-юха буг. Цу масалаша къаьгга хьахьонх автомобильни транспорт мел лоархIам болаш я.

ХIанз халкъа боахаме цхьаккха участок яц автотранспортах пайда ца эцаш.

Вай Нохч-ГIалгIай республикерча автотранспорта болхлоша хьинар кхо ца деш къахьег пятилетка кхоалагIча шера плани тIаийца социалистически декхараши толамца кхоачашдара. ДIабахача нйс бетта республикерча юкъара пайда эцача транспортаца дIа-юха вигав 76 миллион совгIа пассажир, дIа-юха бихьаб 10 миллион тонн мухь.

1977 шера Нохч-ГIалгIай АССР-е деррига дIа-юха дихьача мовхьех 97 процент дараш автомобильни транспортаца дIа-юха дихьа да. Духхьал нйслагIча пятилетке Нохч-ГIалгIай транспортни управлене тIакхийтта транспортни продукци 66 процента грузооборот 48,4 процента хилар. Къахьегама овсарле лакхъяра чотах кхы тIа а дIа-юха дихьа мовхьаш 33,6 процент да. Цкъаи ахаззеи дукхагIа хилар автобусаш, шозза дукхагIа легковой таксеш, дIа-юха дихьа мовхьаш 1,9-ззеи дIа-хьа бига пассажираш 2,6-ззеи дукхагIа хилар. Республикерча нах бахача моттигех 80 процент яраш автобусни маршруташца шоайла бувзамаш долаш я.

ИттлагIча пятилетке вай мехкарча автомобильни транспорта грузооборот 42 проценти пассажирооборот 28 проценти лакхъяла езаш я. Дика толамаш доахаш я укх пятилетке Нохч-ГIалгIайчен юкъара автотранспорт а. Укх тIеххьарча хана дукха балхаш даьд ма-могга дукхагIа мовхьаш дIа-юха дахьара, пассажираш дIа-хьа кхувлара хьалаш тоадара. Дикка тоадаьд итт эзар гаргга саг мехкдаьттахой, гIишлонхой дIа-юха кхувлилга а, хьалха грузовой вахтови автомобилашца дIа-хьа кхувлаш хиина уж, хIанз комфортабельни автобусашца дIа-юха кхувл.

Хаьдда дола балхаш даьд АТП производственни базаш дегIайоалаяра, уж технологически оборудованеца, механизмашца Iалашъяра. ХIара шоллагIча АТП реконструкци яьй цехашта, мастерскешта, профилакторешта. Дукха балхаш даьд йоккхий производственни объединенеш вIашагIъехкаш, царех я технически гIулакх дара Грозненски производственни объединени, грузовой автотранспорта производственни объединени, пассажирски автотранспорта производственни объединени. Цо торо хулийт дIа-юха делача транспортах эца пайда лакхбе, гаражнии технологическии оборудованех бизза пайда эца, вIаштIехьдалийтад технически гIулакх дарген автомобилашта ремонт ярген дIадодар лохде, эксплуатационни материалаш кхое, къаьстта а доагорн чархаши кхое.

Легковой таксешца наха гIулакх делга тоадара а дукха балхаш ду. Заказех наха дIаухийта таксеш дукхагIа хулаш латт. Бахача наха аьттув болаш хилийтара, сихагIа заказех таксеш дIаахийтара хьаеллаш я таксеш латта керда моттигаш. Дукхача таксомотораш радиофицировани яьй. «Автотехобслуживание» яха технически гIулакх дарен транспортни средствашта ремонт яреи система сихха дегIаух. Из да тIа-тIа дукхагIа легковой автомобилаш хулаш латташ хилар. Царна гIулакх дара вIашагIъеллай управленена чуйоагIа объединени, цунна чуйоагIа технически гIулакх дара йола 5 филиал, город Гудермесе хьалъе йолаьй цхьаькха технически станци. Республикерча промышленни предприятешка шерра социалистически яхь йоаржаьй «Пассажирашта — башха-дика гIулакх!», «Производства культура лакхъяра» яхача девизех. Яхьо кердача къахьегама толамашка кхувл тхо. Транспортни управлене коллективо толамца кхоачашъяьй грузооборота, пассажирооборота, валови доходий, къахьегама овсарле лакхъяра нйс бетта план.

СССР керда Конституца тIаийца шу дузача деннеи автомобильни транспорта болхлой дезача цIейнеи дика къахьегама толамаш а доахаш накъаяьхнай Назрановски автотранспортни предприяте, автоколонна — 1572, автоколонна-1737, пассажирски автотранспорта производственни объединене, кхыча предприятей коллективаш.

Кхаь шера план ханал дукха хьалха кхоачашъяьй грузовой автотранспорта Грозненски производственни объединенерча Абдулвагапов Даниал Салмановича № 32 йолча бригадо, пассажирски автотранспорта Грозненски производственни объединенерча Арсамаков ГIаьзе Махьмад-Мирза, Наврузов Эскендер нерге латтача цхьоалагIчен кхоалагIчен бригадай, Назрановски автотранспорта предприятерча Оздоев Жабраила, Нальгиев Махьмада кулгалдеча бригадай коллективаша, кхыраша.

Белгалбаха безаш ба социалистически яхь дIа а йолаяь, хIанзлехьа иттлагIча пятилетка заданеш кхоачашъяь бола коммунистически къахьегама ударникаш. Царех ба грузовой автотранспорта Грозненски производственни объединенера водителаш Асиев Сулейман Вахаевич, Головченко Григорий Ермолаевич, Карсаев Владимир Николаевич, пассажирски автотранспорта Грозненски производственни объединенера водитель Арсамаков ГIаьзе Махьмад-Мирза, Назрановски автотранспортни предприятера водителаш Оздоев Махьмада Жабраил, Нальгиев Шиде Махьмад, Точиев Iадлал-Керима Махьмад. Шоай дезача цIейна дикача хьонхамашца накъабаьхкаб автослесарь Арсуханов Мувса Халидович, водителаш Приходько Михаил Ананьевич, Плотников Александр Николаевич, ремонтни болхло Элиханов Турко Элиханович, кхыбараш.

Автопредприятеша балха тIа даьха къахьегама толамаш дика дале а, хIанз а тIехьа долаш да цар балха тIа цхьадола кхоачамбоацараш, пайда эцанза йола торонаш. Царех да автотранспорта балха интенсификаци яр, прицепех, контейнерех пайда эцилга тоадар, погрузо-разгрузочни балхашта механизаци яр, доагора ма-могга дукхагIа кхомбар. Уж дешаш кхоачашдара тIаберзабе беза автомобильни транспорта беррига болхлой теркам.

Автомобильни транспорта болхлой цIейна дикача къахьегама толамашца накъа а баьхка шоай къахьегама толамаш тIа-тIа тоадара хьинар кхо ца деш къахьегача Нохч-ГIалгIайчен дукхха эзараш болча автомобилисташа лерхI пятилетка хьалхарча кхаь шера плани тIаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашде. Цох бIубенна а ба уж.

С. КЕЛОЕВ,
Нохч-ГIалгIай транспортни управлене керттера инженер, начальника декхараш кхоачашдер.

Вай республикерча автотранспортни предприятешта юкъе яьржача яхье хьалхалаттачарех цаI я Нохч-ГIалгIай транспортни управленена чуйоагIача автоколонна-1572 коллектив. Цига дукха ба башха-дика производственникаш, социалистически яхье хадданза хьалхалаттараш. Цар цIераш йоахача хана предприяте кулгалхоша хьалхарчарца цIи йоаккх цхьоалагIча класса водителий, коммунистически къахьегама ударникий Бекбузаров Тайсум Iадиевича, Балаев ТIапа Салаудиновича, Мусаев Iумар Авхадовича, кхычар. ДикагIйола экипаж оалаш я цар яр. Цхьа бутт дIабахийтац цар паччахьалкхен плани тIаийца декхараши толамца кхоачаши тIехкхоачаши ца деш. Цудухьа дог гIоздаьнна дезду цар автомобилиста болхлой цIей.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) водителаш Т. Бекбузаров, Т. Балаев, I. Мусаев салоIача минуташка автотранспортах дола кердадараш дешаш ба журнала тIара.

И. ПЛИЕВА сурт.

Шоферий бригадир

— Газета тIа воаккхе, тха коллективера эггара хьалхэ ваккха везар вахта лелаеча шоферий бригадир Арчаков Беслан ва, — аьлар МагIалбикерча автотранспортни предприяте директора заместителa, парторганизаце секретара Чилиев Iалихана. — Болх дика беш, тIадилла гIулакх дизза чакхдоаккхаш, моллагIа а эшачоа кийча я цо кулгалду коллектив.

Коммунистий кулгалхочо иштта дика могаваьча болхлочунца ма-могга сихагIа вIашагIкхета а из вовза а безам чIоагIбелар са. Цхьабакъда цу хана из вIаштIехьдаланзар. Вахта нйца вахавар Беслан. «Iуйрийна 6 сахьат даьлча араяьннай цун автобус, — аьлар диспетчерске. — Мехкдаьттахойи бурувдеттараши балха дIа а цигара уж юха цIа а кхувлаш ва Беслан. Дикка бийса яхача мара чакхбалац цун болх. Iуйрийна балха болха мехкдаьттахой вIашагIкхетача хьо воде кораверга хьона из...

ШоллагIча дийнахьа нйсса расписанех йоагтIача хана болхлой вIашагIкхетача майдан тIа ена хьэттар керда автобус, хьалкхетащ боагIача маьлха зIанараша къега а еш. «Из ва хьона Арчаков Беслан, — аьлар аз из лехилга ховш болча бурувдеттараша.

Балха болха нах вIашагIкхета мара болабеннабацар кхы а ткъаьх минут йиса яр вахта дIяаха. Из ха а зехьа ца йойташ, ший машинах кулг тохаш вар шофер. Моаршал хаьтта, дIа-хьа дайза къамаьл доладелча, сона хийтар «укхан-м дац кулгалхочун оамалех цхьаккха а хIама, ер-м дега кIаьда, эхь хеташ саг ма-вий. Миштa вIаштIехьдоал-хьогI укхан коллективе къонабарашта а нийсархошта а ше везавалийта, ше а шофера болх беш шехьа, бригадана кулгалде? — аьнна.

Са хьалхара шеконаш дIа а йоахаш, тIехь-тIехьа гучадоал сона дега кIаьдал хийттар, Беслана эздел долга, из сабар долаш, хIаравар кхетаве ховш, оала дош меттахьа долаш саг хилар. ХIаьта уж оамалаш эшаш я бригадира меттел, моллагIча кулгалхочоа а.

Коллективе Беслана сий дара ларде латт иштта цо ший декхараш, массанена хьокхам а луш, тIехдика, дизза кхоачашдеш хилар, техника леpттIа Iунал деш дика лелаяр. Массе а хана болх беш хул цун машин. Из керттера лоархIам ба транспортникашта юкъе.

Дукха ха яц къона шофераш Саутиев Iийса, Бузуртанов Хьамзат, Дошхаклоев Висангири, кхыбараш автотранспортни предприяте балха баьхка. Хьалхарча деношка денз чIоагIа накъадаьлар царна лакха дисциплина йолча, къонабарий йоакхо еча, дуккхача хана денз болх беш, лакха говзал йолча боккхагIболча новкъосташа шоашта мел ховр кердача болхлошта дIалуш, барт цхьоагIо йолча коллективе нийсбалар. ДукхагIча даькъе из деррига а вIаштIехьдоаккхар бригада кулгалхо Арчаков Беслан ва.

КхоалагIа шу да из къоначча шоферий хьехамча вола. Цунгара хьокхам эц бригадерча кхыболча лакха говзал йолча шофераша а. Царна дег тIара баркал оалаш, цар хьехам хьаэцаш, балха а вахаре а царна тара хила гIерташ ба бригадера къона шофераш.

— Уллув оагIув хьаллаца, хьона цаховр хьахьеха воккхагIвола новкъост хилча, атта а безаме а да болх бе, — йоах Саутиев Iийсас — моллагIча халонех дош хетац. Хехамчаша новкъостал дар бахьан долаш дика караерзаяьй аз шофера говзал. Къаьстта дукха новкъостал ду тхона ткъаьх шера шофера болх беш волча Арчаков Беслана.

Бригадир Беслан вола вахта дIакхувлаш йола бригада автотранспортни предприяте социалистически яхье хьалха латтарех я. Соахка юбилейни шера хьалхара моттиг яккхар бахьан долаш бригадерча дуккхача шофераштa совгIаташ а делар, Сийлен грамоташ а елар. Цу шера дика балха хьокхамаш дахарх а дуккхача хана денз тIехдика болх барах а РСФСР автомобильни транспорта министерства Арчаков Беслана енцай «Транспортни управлене ветеран» яха сийлен цIи. Иштта цхьоалагIча класса шоферага я «Хатар доацаш болх барах» йола хьалхарча степена значок а.

Бригадо хьалхара моттиг яьккхай укх шера ялх бетта балха итогех а. Толамца кхоачашдаьд СССР Конституце шу дизар сийленца белгалдаккхара тIаийца хинна социалистически декхараш а. Нйс бетта план 115 процент кхоачашъяьй.

ХIанз кердача къахьегама толамашца Октябра цIей белгалдаккха лаьрхIа кхы а хьинарегIа къахьегаш ба Арчаков Беслана кулгалдеча бригадера шофераш. Шера план 1-ча декабре кхоачашъе дош деннад цар.

Иштта дикача къахьегама толамашца накъаенай бригада коллектив транспорта болхлой Денна.

Б. ЧЕРБИЖЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

СУРТА ТIА: Б. Арчаков. Автора сурт.

КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеш

РОССЕ ЮРТАШКАРЧА ГIИШЛОНХОЙ ДЕ ДЕЗАРАШ

КПСС ЦК июльски (1978 шера) Пленуме белгалдоахар, юрташка гIишлош хьалъелга дегIадоаладара йоакхо елга хIанз парте аграрни политика лоархIамегIара дакъа хинна хилар.

АПН корреспондента Николай Осипова дехарах Российски Федераце юрташка гIишлош хьалъяра масштабех дувц колхозашта юкъерча гIишлошъеча организацей Ерригроссийски объединене правлене председатела Виктор Видьманова.

50-гIа шераш чакхдоалаш мехка тайп - тайпарча районашка хьае йолаелар кооперативни хьисапера колхозашта юкъера гIишлошъю организацеш. Лоаллахарча массехк колхозо шоай паеви взносий средствaех хIанзара гIишлошъю техникеи материалаши нййора, керда хьаяь гIишлошъю организаци специалисташца Iалашйора. Из организаци яр колхозашкара-пайщикашкара гIишлошъяра балхаш кхоачашде йолаенна.

Вахаро хьахьекхар юрта гIишлошъяра керда форма толашагIа хилар. Цхьабакъда практико кастта кхы цхьаькха а гойтар: ше къаьсттача колхозашта юкъерча гIишлошъеча организаце низашца колхозашка керда хьалъеш йола гIишлош проектно-сметни документацеи строительни материалашцеи Iалашъяра дешаш, хIаьта иштта болхлой кадраш Iомаяра дешаш эффективно(лакхача Iилма-технически боараме къестаде торо ца хилар. Из дулургдар алхха кхы а йоккхагIа йолча организацешка. Цудухьа хьае йолайир хьалхагIа областной, краевой, тIакхха республикански колхозашта юкъерча гIишлошъеча организацей объединенеш.

СССР эггара йоккхагIа йолча республикански объединенех цаI — Росколхозстройобъединени хьайир Российски Федераце 1967 шера май бетта, парте керда аграрни политика юхь йолаь КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум хинна дукха ха ялалехьа.

Тха объединене системана чуйоагIа хIанз 65 республикански (автономни), краевой, областной объединени, цар чулоац 2,5 эзар гаргга юххьанцара гIишлошъю - монтажни организаци, 500 совгIа йоккха промышленнии хьу кийчъюи предприяти, 56 проектни институт. Верригa а тха системе болх беш ва 600 эзар совгIа болхлои инженерно-технически болхлои. Колхозагара-пайщикагара моллагIа гIишло хьалъяра заказ хьа а нийце, проект оттаяргара доладенна объект хьал а яь заказчика «дIоагIаш бедохккалца» долча балхий ерригa комплекс ше кхоачашъю объединене.

Тахан хьалъеш латт гIишлош Российски Федераце 12500 колхозеи 2000 совхозеи. 1965 — 1977 шерашка республика колхозашта юкъерча организацеша даь даьхад 19,2 миллион сома боараме балхаш. Хьалъяьй, къоастадаь аьлча, 25 миллион моттиг йола тайп-тайпарча гIулакхашта лаьрхIа хьайбашта йола помещенеш, 54 миллион моттиг йола птицефабрикаш, 14 миллион тонн чугIоргйола ялати баьцадаараши лоаттаду моттигаш, 17 эзар километр автомобильни наькъаш, 10 миллион квадратни метр пайдана моттиг чуйола наха чубаха цIенош, 1,2 миллион болча дешархошта моттигаш йола школаш, 1 миллион зритель чугIоргволаш клубаш, иштта дукха кхыдола производственни общественни гIирсаш.

Укх тIеххьарча шерашка юрташкара гIирсаш комплексах де а, хIанзара производственни помещенеш хьалъе а доладеннад тхо. Иштта, колхозий усадьбашка хьалъеш хиннача, дукхагIа дола балхаш кулгаца деча каьст-къаьстача кагий хьайбаш леладеча фермашта меттел, хьалъе йолаьй, продукце еррига производство промышленни кIийлен тIа латта йоккхий юртбоахама фермаши комплексаши.

Масалана йоалаергъя аз Томбовски областерча «Керда Ляда» яхача колхоза хьайбаш леладу комплекс. Из хIанзарча технологически, планировочни, конструктивни, организационни решеней образцех цаI я. Масала, цунна чуйоагIаш йола 13,5 эзар хьакхийна лаьрхIа свинарник - автомат лелаеш верригаш а вийъ оператор ва. Из, проект а оттаяь, хьал а яь, эксплуатаце дIаелар 12 бетта. Блокировка методи хIанзара конструктивни решенеши юкъейоалаяро торо хилийтар пенаш хьалду материалаш пхезза кIезигагIа дIаяхийта, гIишло хьалъю майда шозза зIамигъе, коммуникацеш 80 процент лоацагIа хилийта.

КПСС ЦК июльски Пленума решенеш тIа кертагIдаьхад юрташкарча гIишлонхой хоадам боллаш дола декхараш. Тха де дезар да, хаьдда аьлча, гIишлош хьалъяра индустриализацияра боарам лакхбар балхаш чакхдахара ханаш лоацъе а хьалъеча объектай дикал лакхъе а торо хургйолаш. Лоацца аьлча, из да: хьалъеча объекташта юкъе йизза сборни ярий боарам карара пятилетка чакхйоалаш 65 процентаген цхьайтталагIа пятилетка чакхйоалаш 90—95 — процентаген кхоачаш лакхбар. Цу гIулакха тхо гIерт юрташкарча гIишлошъеча комбинатий низалаш карадерзаде, а кердаяраш хьалъе а, прогрессивни технологеш, экономичнегIа йола материалаши конструкцеши чехкагIа юкъейоалае.

Пленума соцамо тIадиллад тхона производственни гIишлош хьалъярца цхьана юрта социальни проблемаш къестаяра — юрташкарча къахьегамхой фусамийн культурно - бытовойн хьалаш тоадара боккхагIа теркам тIаахийтар. Из декхар кхоачаш а деш, колхозашта юкъерча гIишлошъеча организацеша тIа-тIа лакхду наха чубаха цIенош хьалдара боарамаш. 1980 шу тIакхоачаш 2 миллион квадратни метр пайданча майдаген, хIаьта цхьайтталагIа пятилетка чакхйоалаш шера — 3,5 миллионаген кхоачаде деза наха чубаха цIенош хьалдар, из кхозза дукхагIа хургда 1975 шераца нийсдича.

Колхозийн совхозийн усадьбашка гIишлош хьалъелга комплексах, тхоай институташа увттаьча генеральни планех кхоачашде долалу тхо хIанз. Из да наха чубаха цIенош хьалдарца цхьана школаш, больницаш, берий бешамаш, ялсеш, хIаьта иштта хIанзара торгови центр, быта цIа, культура Дворец, столови, дукха кхы гIирсаш дола юрта юкъ хьалъе езаш хилар.

Пленума решенеш тIа белгалдоаккх, гIишлош хьалъеш юрташка бахача наьха вахара башхалонаши цар хьашташи кхы а дизагIа теркалде дезаш хилар. Цудухьа тхо гIерт хIанз гIишлош хьалъеш юрташкарча къахьегамхой хIара дезала хIамаш дIае а гаьнаш йоагIа а беша участоки, хIаьта иштта доаханна, коа тIарча оалхазараштa, ший доалахьарча транспорта моттигаши йола дика тоадаь къаьстта дола цIенош хулга Iалашде.

КПСС ЦК Пленуме боккха теркам тIаахийтар наькъаш дахкара, хIана аьлча юртбоахама производство дIахо айялар, юрта бахача наьха вахара боарам лакхбалар дуккхача даькъе транспортни сеть дегIаярах тийша да. Карарча пятилеткагIа хьал а даь эксплуатаце дIадала дезаш да тха 25 эзар километр чIоагIа тIехе йола автомобильни наькъаш цар дIалоацаргда Российски Федераце дохкаргдолча дерригача наькъий боарамах 40 процент. Къаьстта йоккха хургъя цу балха фронт Iаьржа доацача лаьттай зоне. Наькъаш дахкара балхий боарам шозза лакхлу укхаза дIадахача пхе шера хийначоа юхе. Наькъаш декхара балхий программа кхоачашъяра, духхьал дIадахача шин шера тха объединене системе хьаьйй 19 керда территориальни специализированни наькъаш дехка трест.

Йисте воаллаш ала безам ба са, тха объединене ерригача колхозашта юкъерча гIишлошъеча организацеша КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеш кIоаргга кхета а еш тIаийца хиларах. ХIанз де дезар да уж кхоачашъяр. Болх тIагIертта бе безаргба. Амма тхо кийча да иштта болх бе, тха коллективай ка яргъя цох.

(АПН).

МАГIАЛБИКЕРА ХОАМАШ

ТЕХНИКА ЙОАКХО Ю

Генараш чуийца баьнаб МагIалбика района «Советский» совхоза кхаш леладераш. Из культура 420 гектара тIа яр укхаза. ХIанз техника дIаоттае кийчъеш ба механизатораш. Чархаш хьа а яьха комбайнаш гударгаш тIа оттаеш, мукх ца яийтара даьтта хьокхаш ба механизатораш Батыжев Жабраил, Арсамаков Хьасан, Эрсиноев Султан, Нижник Вячеслав, кхыбараш.

* * *

ЯЛАТ ДIАДИЙНАД

КПСС ЦК июльски Пленума соцамашта гIулакхаца жоп луш, планагIа доагIа 1000 гектар гурахьа дув ялат дIадийна баьнаб «Малгобекский» совхоза кхаш леладераш.

М. ДАСКИЕВ.

Пятилетка кхоалагIча шера плани тIаийца социалистически декхараши тIехкхоачашдеш ба «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахой. Нйс бетта заданел совгIа даькхад цар 3400 тонн мехкдаьттеи 5100 эзар кубически метр гази. Къахьегама овсарле лакхъяра йис бетта план 103,6 процент кхоачаш а еш, из лаккъяра чотах даькхад заданел совгIа мел даьккха мехкдаьтта. Мехкдаьтта, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах производствана 163 эзар сом пайда баьб.

Иштта къахьегача управлене групповой установкашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай воккхагIвола оператор Акбиев Iаьлий Махьмад керте латтача групповой установка коллективо. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча цу коллективана укх шера башха-дика толамаш дахарах «Грознефть» объединене «За доблестный труд» яха памятни вымпел еннай, хIаьта цу коллективерча пхе мехкдаьттахочо — мехкдаьтта промышленноста министерства сийлен грамоташ. Царна юкъе хьалхалаттачарех цаI ва мехкдаьтта доаха оператор, коммунистически къахьегама ударник Полонкоев Жабраила Султан. Массаза а мехкдаьтта дахкара технологически режим нийса лелаю цо.

Сурта тIа: групповой установка беча балхага хьожаш чакхбоалаш ба воккхагIвола оператор М. Акбиеви оператор С. Полонкоеви.

И. ПЛИЕВА сурт.

Хьалхара моттиг яьккхай

ИттлагIча пятилетка шин шу толаме чакх а даьккха Назрановски автотранспортни предприяте, вай мехка ерригача коллективаша санна, доккхий социалистически декхараш тIаийцар ханал хьалха иттлагIа пятилетка кхоалагIча шера паччахьалкхен плани социалистически декхараши кхоачашде аьнна.

Дика толамаш даьхад тха коллективо укх шера. ШоллагIча квартала итогех предприятена республика транспортни управлене предприятешта юкъе цхьоалагIа моттиг хьожайир карара кара тела ЦIе байракхи 1400 сом ахчан совгIати а луш.

Автомобильни транспортеи шоссейни наькъийн болхлой профсоюза обкома Президиум хилар 13 октябре. Цига хьежар Нохч - ГIалгIай транспортни управлене предприятешта юкъе яьржача социалистически яхьа итогашка. Цига а тха предприятена хьалхара моттиги карара кара тела ЦIе байракхи хьожайир.

Тха предприяте коллективо 24 сентябре рапорт деннад ханал хьалха 9 бетта план кхоачашъярах. Автомобилистий ден сийна предприяте коллективо ханал хьалха, 20 октябре, кхоачашъяьй 10 бетта план, планал совгIа дIадихьад 22 эзар тонн мохьаш, 1050 эзар тонно - километраш никъ баьб, 350 эзар пассажир дIа-юха вигав.

Шин шераи йис беттаи халкъа боахама мовхьаш дIа-юха кхахьара кхаь шера план 95,4 процент, грузооборота план 95 процент, пассажираш дIа-юха кхувлара план 104,8 процент кхоачашъяьй предприяте, хIаьта легковой таксешца мах эцаш километраш никъ бара 3 шера план 100,7 процент кхоачашъяьй.

Шерагара шерага лакхлуш латт предприяте болхлой къахьегама овсарле а: 1976 шера — 12,1 процент, 1977 шера — 7 процент, 1978 шера къахьегама овсарле 1975 шераца нийсйича 40,4 процент лакхъе лерхI, планагIа лаьрхIачох 32,7 процент лакхъяла мара ца езача.

Автопредприятерча 408 болхлочох социалистически яхье ваьнна 330 саг ва, царех 257 водители, 46 ремонтни болхлои, 27 саг инженерно - технически болхлои, гIуллакхера нахи ба.

1978 шера 1-ча октябрь хIатIаотташ предприяте иттлагIча пятилетка 4 шера план кхоачашъяь 27 водитель, 3 шера план кхоачашъяь 124 водители 11 ремонтни болхлои, пятилетка кхоалагIча шера план кхоачашъяь 112 водители 17 ремонтни болхлои ва.

Автомобильни транспорта системе хьалхарчарца иттлагIча пятилетка план кхоачашъяьй тха таксе водитела Оздоев Джабраила. ХIанз цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера план кхоачашъеш ва Жабраил.

Бортовой ГАЗ-51 яхача машина тIа болх беш вола Нальгиев Шимоахий Мухьмада пятилетка план 2 шераи 9 беттаи кхоачашъяьй.

Тха предприяте болх беш 133 коммунистически къахьегама ударник ва, царех дукхагIбараш 1976—1978 шерашка социалистически яхье котбийна ба.

Укх тIехьарча шерашка лоархIам боллаш шеръеннай пассажирски маршрутий сеть. Тха автобусашца района ерригача юрташкара пассажираш дIа-юха кхувл.

Массайолча предприятешка санна, тха предприяте а долаш да цхьацадола кхоачамбоацараш, цхьабакъда коллектив долаш дола кхоачамбоацараш дIа а доахаш, къахьегам дикагIа хилийтара керда торонаш а лехаш, тIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашде лерхIаш я.

А. ТЕМИРХАНОВ,
Назрановски АТП планово-экономически отдела начальник.

Кхоана ВЛКСМ 60 шу дуз

ВАХАР ХЕСТАДЕШ

«Парте а комсомоло а лерхІар цаІ да — коммунизм, хІьата никъ а цаІ ба цар — из ба Ленина, халкъа гІулакх дара никъ» яха новкъоста Л. И. Брежнева уж дешаш керте оттаде мегаргда дукха ха йоаццаш академика П. Захарова цІерагІча изобразительни искусствай музее хьайийллача ВЛКСМ 60 шу дизара хетаьча Нохч-ГІалгІайчен художникий выставкана.

Укхаза да басарашца дийхна урташ, чеканка, графика, театральни художникий эскизаш, нижни иллюстрацеш, прикладной искусства произведенеш. Выставка дІайолалу зале дІачувоаллача дІанийсдаь долча Полонкоев Мурада чеканке даьча сийлахь-воккхача баьччан В. И. Ленина портретагара. Ленински тема художникий творчески низ совбоаха, цар уйла гІеттаюн деган урауттадуи лакъаргбоаца хьаст ба. Цхьабакъда баьччан сурт-сибат хьакхоллар, вайна массанена а боарам боаццаш веза волча цу сагах лаьца искусстве ший дош алар геттара бехктокхаме а йоккха говзал эшаш а гІулакх да. Цудухьа ленински темагахьа искусстве дукхача жанрашка ший низ техкачул, ше дика говзал Іоаяь ваьннача тІехьагІа мара вийрзавац Полонкоев а. Цо даьча сурта тІа вайна духьалъотт дуІах а морхех а партийн халкън чакхдоахача, вай сийрдача кхоаненга кхувлача баьччан сурт-сибат.

Тематически даькъе а жанрашка диллача а хайра дакхха хІама доацаш я выставка. Дукха да укхаза революце, граждански Сийлахь - боккхача Дай-мехкеи тІемий, советски наьха беркатеча къахьегама темашта, вай заманхошта хетадаь тайп-тайпара урташ. Кхычарел дукхагІа да укхаза басарашца дийхкараш.

Царех лаьца дувцаш хилча юха а хьоахас йоагІа Полонкоев Мурада цІи, хІана аьлча гІеттаеча темашка а уж кхоачашъяра жанрашка а диллача кхычарел дукхагІа цун произведенеш я выставке. Къаьстта теркам тІаозаш да «Партизанаш» яха цун доккха сурт. Цу тІара вайна духьалъотт гаьнарча лакхача лоамашка улла юрт. Вешта аьлча, из юрт дІайолалучча латта цІан массехк вІови. Художнико хьалаьцар моллагІдола ди долаш санна хеталу алхха гонахьара Іалам теркалдаь Іийча. Сийрда хьежаш ба малх, лоаман босешка дажаш доахк жа, коа гІолла лела котамаш.

Цхьабакъда цу маьршача суртаца ма тарлуш дац художнико хьахьоккхача наьха сибаташ. Хьажьюкъе шодамаш доахкаш ба цІенах йоаллача нийче тІа багІа къоаной, царна гонахьа ура латта маІа нах. Юрта тІабоагІача цхьан кхерамо оарцагІъяьнхалга, цхьан моттиге вІашагІтехалга хьахьонхаш да бокхийчар леладечох унзардаьннача. ноаной кувгех хьерчача берий дегІамаш а. Юрт цхьан хоамага хьежаш я. ХІьата из хьакхачарга хьежа дукха ха йисаяц цар: юртал арахьа латтача лакхача гувнага кхаьчаб хехка боагІа говбаьреш. Фу дахь-хьогІ цар юрта? Нагахьа санна юрта моастагІа тІавоагІаш латте, цо юхатохаргболаш бац кІалхара бараш, уж хаьдда шоай никъ къоастабаь нах ба. Доипта тІаховшшал мара юкъ йоаккхаргъяц герзах тоабеннача кагирхоша, къонахаша. Цар оагІув хьаллаца кийча ба цар ноаной, йижарий, истий, хьаштдале — бераш а.

Цхьаккха а сов хІама дац цун композицеца, цул совгІа массехк йолча цун планех а, уж, вІаши ювзаш, бІарчча цхьа хІама ду художника уйло.

Мишта хадаргба юртахой духьалъотта кийчлуш бола къовсам? Из санна долча хаттара жоп далийтар духьа наьха уйлашка болх байташ хилча лакхлу моллагІча произведене мах. Боккъонца волча говзанчо цхьаццадолча хІамашца гІо ду вайна из санна хІама къоастадара. КарагІдаьннад из Полонкоевна а. Цун сурта тІа я юрта яьхка тушол - котамаш. ХІьата ховш ма-дий тушол - котамаш ширача замалахьа денз гІалгІаша ираз дахьа, дІадоладаь гІулакх аьттув боалаш чакхдалийтара гІо ду оалхараш санна лоархІаш хиннилга.

Граждански тІема ханага вай дугаш да В. Ливна «Дув биаь вежарий» яха доккха сурт а. Художнико хьахьокхаш яр Нохч-ГІалгІайчене Советий Іаьдал котдаккхара халкъо лира къовсам лоаттабаь ха я. Хьалхарча плане баьхаб цо Нохчийчен лоамашка цу къовсама керте лаьтта Гикало Николайи Шерипов Асланбеки. Царна тІехьа цІеча байракха кІал кхотабенна латт халкъа иразе вахар духьа эшаш хуле шоай синош Іодахка а нигат даь бола нах.

Художника карагІдаьннад ше хеража турпалаш шоаш хьалаьцача наькъа тІара баргбоаца, сийлахь - доккхача гІулакхо низ совбаьккха, цхьа барт баь бола нах хилар хьахьокха.

Лакха художественни говзал а кІоаргта чулоацам а болаш да «Активист» яха Г. Янакова, В. Ливна «Даьй сурташ», Ч. Ахмедова «Нурадилов Ханпаша» яха сурташ. Къахьегама темо, вай дахаш долча моттигий сибат эргадоахаш къахьегаш болча вай заманхой беркатеча кулгаша хьадаьчо тІаьзаб выставне дакъа лоацача дукхача художникий теркам. Цу даькъе белгалъяккха йоагІа А. Белова «Монтажник», К. Мурзабекова «Мехкдаьттахой», Х. Акиева «Говзанч», С. Сухорукова «Комсомолец - гІишлонхо», И. Петрова «МагІалбика силуэташ», Чубарова цхьайола произведенеш.

Вахар ший тайпара зувш хиларца, моллагІча мутІарерча гІуланха тІехьашна латта боккха чулоацам гучабаккха харца белгала да выставе гойташ дола Нохч-ГІалгІай АССР искусствай заслуженни деятела Ш. Шамурзаева балхаш. Аьннар бакъдеш долаш санна хет сона «Лоаман йоІ» яха цун сурт. Сийрда сигала бос болча басарашца диллача цу сурта тІа вайна гу юртал арахьа наькъаш къастача латта къона йоІ. Сийрда доагача йиІий бІаргаша, шийца вахар камаьрша хургхиларах болча цун тешамо, цунах боаллача къонала низо цхьа ший тайпара дика хетар ду.

Иштта боараме дилла да цу художника «Заочницаш» яха, Д. Идрисова «Нохчий йоІ» яха сурташ а.

Балха керда материалаш юкъекхувларца, кхычарна юкъе къоасталургдолаш де Мишина чеканка еш даь балхаш, цун натюрморташ. Иштта выставко йовзийт къонача художникий произведене а. Царех да И. Кодзоева дахчах гам хьенхаш даь «Советий Іаьдал духьа», «Лоамарой» яха, Д. Хасаханова ВЛКСМ историна хетадаь дола балхаш. Массаза санна белгала я И. Дутаева дахчах яь наьха тематически фигураш. Укх наькъа а вайна бовзийт цо цхьа ший тайпарча кІаьдача юморах хьалдиза, художника бІарг хьалха мо ира хилара тешал деш бола массехк ший керда болх.

Ювцаш йола выставк кхоачамбоацараш доацаш я аьлча нийса хургдац. Царех да скульпторий керда балхаш ца хилар, республика театральни художникий, книжкашта иллюстрацеш ерий произведенеш выставне кІезига хилар.

Дале а, бІарчча хьанийцача шийна тІадожадаьча декхарах лоархІаеш, наьха искусстваца дувзаденна хьашташ кхоачашдеш я из.

С. МУТАЛИЕВ.

СУРТА ТІА: «ВЛКСМ 60 шу дизара — хьинаре къахьегам!» Цу девизагІа дІадахача аьхки Байкало-Амурски магистраль юллача болх беш хиннаб академика В. М. Образцова цІерагІча машиннаькъа транспорта инженерий Ленинградски института «Портал» яхача студенчески гІишлон отряда бІухой.

Н. САБАДАША сурт. ТАСС фотохроника.

Дешаш ба...

Творчески хьинари профессиональни говзали лакхъяр духьа республика телевиденеи радиовещанеи Госкомитета радиотележурналисташа болхлошхеи юрташкареи болча корреспонденташта хІара шера къаьстта школаш хьаелл. Цига баьхкараша Іомаю журналистика лардаш, звукозаписаш яра техника, передачаш кийчъеи вІаштІехьъяхеи.

Цу тайпара школа укх шера 25 октябре хьайийллай радио ЦІагІа. Школа хьайийллай Нохч-ГІалгІай АССР телевиденеи радиовещанеи Паччахьалкхеи комитета председателa С. М. Лагутина. Деша баьхкараша цо дийцар болхлошхеи юрташкареи болча корреспондентий парте XXV съездеи цул тІехьагІа хиннача КПСС ЦК Пленумийи решенешца дувзаденнача декхарий хьакъехьа. Радио воккхагІволча редактора В. А. Дыхаева лекци йийшар «Къахьегамхошта коммунистически кхетам балара даькъерча советски телевиденеи радиои лоархІама хьакъехьа». Радио ЦІеи инженера В. А. Михайлова школе дешаш барапта дІадовзийтар радио ЦІа, вещане процессеи радиопередачаш дІаязъяреи хьакъехьа дийцар.

Дешаш йоаккхача хана ладувгІарашта ешаргья телевиденеи радиовещанеи теорехи практикахи лаьца лекцеш. Цар дакъа лоацаргда семинарски занятешка, редакцей практически балхаца, телевизионни радиои передачаш кийчъеча. Соахка санна хІанз а школе дешаш хургба болхлошхеи юртареи бола корреспонденташ, пенцарча кепайоазои, радиои телевиденеи редколлегей членаш, предприятей, совхозий болхлой, колхозхой, студенташ, школашкара дешархой.

С. ТАСУЕВ.

ФЕ ХИЛА

ДІадахача кирагІа бийсашка город Грозней цуица оагІув болаш йолча районашкей «Автомашинаш удаяр» яхаш цІи а йолаш рейд йир Госавтоинспекце болхлоша.

Водителаша гаражашка дІаувттае езача метте, бийсанна ара улица тІа, коа, хьожаш саг а воацаш, хІьата из бахьан долаш лочкъаяь йига дог а оттаргдолаш, лоаттаеш йола паччахьалкхен машинаш зувш яр из рейд. Из операци чакхйоаккхача юкъагІа 150 гаргга номер хьаяьккхар легковой, грузовой, специальни машинашта, рефрижераторашта тІера. Уж яр укх предприятей доалахьа: Ташкалински УТТ, Чечингкоoптранс, СМУ-3, автоколонна-1572, Грозненски АТП, ТЭЦ-2, «Сельхозтехника» Побединcки МРО, РСУ, культура министерства, 15-гІа шурий совхоза, дуккха кхычар.

Цу цІераш яьхача предприятей кулгалхошка хатта дог доагІа: цу боахамий шофераша цІагІа хІана лоаттаю автомобилаш, шоай транспортни средства мичахьа я хІана хац царна? ЦІенна юхе хІана латт автомашин? — аьина шоашка хаттар дича, дукххача шофераша жоп лора: балхара гайна даькхад тхо цІа, хІьата геттара Іуйрийна юхакхача деза мухь тІаботтача метте.

Цхьабакъда, нагахьа санна беррига водителаш паччахьалкхен машинаш цІагІа лоаттае болалой, цунах цхьатарра кегар хургба, машинаш дукхагІа удаергья, авареш дукхагІа хургья.

ДІадахача кІирагІа 66 авари яьй республика наькъашка 4 саг ве а вувш. 26 сага човнаш а еш.

НГІАССР МВД ГАИ.

ПОАЗОЛ ДЕКЪАРГ

ГІишлошъер — Кубе эггара сийдолашагІа йола професси я. ГІайрен тІа гІолла дІа мел хьежача хьалдеш латт керда гІирсаш. Тайп-тайпарча миІннгашка хьалъю промышленнии юртбоахамеи предприятеш, наха чуІе цІеноnш, школаш, больницаш, берий бешамаш. ГІишлон площадкашка болх беш ба 300 эзар гаргга болхлой-профессионалаши шоай лоІаме къахьегараши. ЧІоагІа теркам тІабахнийта леладу укхаза наха чуІе цІенош хьалделга. Къахьегамхой эзараш дезалаш дІачубахаб дика кийчъяьча квартирашка. Пятилетка (1976 — 1980 шш). шерашка хьал а яь эксплуатаце дІаяла лерхІ 200 эзар совгІа керда квартира.

СУРТА ТІА: Гаванера гІишлошъер Габриэль Монтеро.

Н. ЧИГИРИНА сурт. ТАСС фотохроника.

ДЕНАЛЕЧА ГІУЛАКХИЙИ КАРАГІДИЙННАРИЙИ 60 ШУ

Ленински комсомола 60 шу дизар дездале хьалха Гаванера АПН собственни корреспондент вІашагІкхийтар Куба къонача коммунистий Союза Къаман комитета хьалхарча секретараца Луис Орландо Домингесаца. Къамаьл деш Луис Орландо Домингеса аьлар:

— ВЛКСМ 60 шу дизар дездар, шеко йоаццаш, Іалаьмате боккха лоархІам болаш да берригача революционни, демократически, прогрессивни кагирхой болама. Комсомольцаша Советски мехка историна юкъекхихъа турпала гІулакхех йсла оагІонаш, цар хІара деннара къахьегам дунеи дерригача мехкий кагирхошта къаьгга а сий дола а хьокхам ба.

Ленински комсомол дилла а лаьттай партеи халкъеи хьашташ кхоачашдара ший латта еззача моттиге. Комсомольцаш хьалхарча мугІарашка лаьттаб Октябрьски революци хинначул тІехьагІарча хьалхарча шерашка Советски Іаьдал чІоагІдара, къонача Советски паччахьалкхен экономически лард хьаяра лоаттабаьча къовсаме. Цар шоай сий даьккхад фашистски гІаьрахошца шоай территоре тІа лоаттабаьча къовсаме, хІьата иштта кхыдола халкъаш моакхача чумана кІалхара доахача а. ТІом чакхбаьнначул тІехьагІарча халача шерашка бохабаь халкъа боахам юхаметтаоттабеча ударни низ бар комсомольцаш.

ДІадахача 60 шера Советий Мехка хьалхарча комсомольций энтузиазм а денал а ца дохадеш хьайоагІа низ бола организаци я хинна дІаэтта Ленински комсомол. Кховзткъе иттлагІча шерашкарча къонача ноахало, ший даьй сийлен традицеш шер а еш, эргайоах СибарегІеи ареиаш, Советски Союза халкъа боахама эггара бехктокхамегІча участкашка къахьег. хьинаре болх бу идейно-политически фронте.

Цо тешал ду дІадахача 60 шера чухь Ленински комсомоло, Советски Союза Коммунистически парте хьаькъале кулгал а деш, советски кагирхой дуккхача ноахалашта марксизма - ленинизман пролетарски интернационализман идеишта тешаме хургболаш кхетам балара Іалаьмате боккха болх баь хилара. Цо кхы а чІоагІагІа лакхдаьд дунеи халкъашта юкъерча кагирхой боламера ВЛКСМ сий.

— Оаха доккхал ду Куба къонача коммунистий Союзаи ВЛКСМ-ан юкъерча вежарий бувзамехи беркатеча цхьана леладеча гІулакхехи, — аьлар дІахо Луис Орландо Домингеса. — Тахан чІоагІа эргаш я цу цхьана леладеча гІулакхий формаш. ДоттагІленна тІехьара вІашагІкхетараши кагирхой фестивалаши Іалаьмате дика традици а хинна дІаэттай. Цар торо хулийт опыт дІаюха яла а, шинна а мехка кагирхой викалашта вай халкъаша социализми коммунизми хьалъяра лоаттабеча къовсама, царна карагІдийннарий доккха истори дизза дІадовзийта а.

Іалаьмате йоккха опыт йолча Ленински комсомола хоадамбеш дола дакъа лаьцар укх аьхки Кубе хинна кагирхойи студентий XI Дерригдунеи фестиваль кийчъеча а толамца чакхйоаккхача а. Цу дунеи халкъашта юкъерча форумо цІаькха а тешал дир тха халкъи цун къона ноахали советски кагирхой чІоагІа лоархІаш, сий деш, хьамсара хеташ хилара.

ЧІоагІа дегаш ураэтта а хьинар айденна а болаш кийчо йир кубински кагирхоша вошал дола Ленински комсомол хьахинна 60 шу дизар дездара. СМК ерригача организацешка чакхъяьлар «Советски кагирхойи социализм хьалъяри» яха конкурс. Иштта Іомайир тха кагийча нахеи мехкарашеи советски комсомольций керда общество хьалъяра опыт. ДоттагІлен вІашагІкхетараш, дискуссеш, кубински советски кагирхой викалий опыт дІа-юха ялара хетаяь конференцеш вІашагІйийхкар СМК юххьанцарча организацеша советски специалисташ болх беш болча фабрикашка, заводашка, учрежденешка, дешара заведенешка. Тха мехка комсомольски гІишлош хьал мелъеча доккхача цІей сийна ударни кІираш чакхдаьхар кубински кагийча нахеи мехкарашеи. Кепайоазои кагирхой органаша Ленински комсомола балхах дувцаш йола йоккха материал гулйир.

Къамаьл чакхдоаллаш Луис Орландо Домингеса аьлар:

— Ленински комсомола 60 шу дизарца дувзаденна тха безам ба Куба Республика къонача коммунистий цІерах беррига советски кагирхошка вежарий саламмоаршал дахьийта а, цІей дег тІара къоабалде а, коммунистически общество хьалъеча цар дІахо толамаш дахар ловш ловца баккха а.

(АПН).

ХЬАМСАРА ДЕКХАР

Хоза, дика нийсдаь латт книжкаш. Хьаэца, деша йиш я моллагІдар. ГІийло корах чухьежаш ба малх, цхьа наггахьа тІехйоалача машина тата мара доацаш сабаре я Октябрьски районни библиотеке. Дукха нах ух укхаза книжкаш деша. Уж массава а дика тІаэц библиотека заведующе Петрова Галина Петровнас. 14 шу да цо библиотеке болх бу, укх тІехьарча кхаь шера библиотека заведующи йолаш.

Массадола книжка шоай чулоацамга, жанрага хьежжа дІанийсдаь да.

«Книжка — знанеш духьювла хьаст», Алексей Максимович Горьке аьнна уж дешаш да дІачувоаллача хьалтеха доахкаш. Царна юххе доал «Лораде книжкаш» яха лозунг а. Цу библиотеке книжкаш деша ух №№ 53, 9, 34 школашкара дешархой. тайп-тайпарча организацей болхлой, гІулакхера нах. Беррига а 2 эзар совгІа книжкаш дешар ва укхаза дІаязваь.

— Наха эггара дукхагІа деза книжкаш малагІаш да, — аьлча, Мария Петровнас йоах:

— Кагирхошта дукхагІа деза детективни, приключенчески, Іилма-фантастически дола книжкаш. Къаьначардукхагіа деш мемуарни книжкаш.

Библиотекерча болхлоша уж книжкаш дІатийнна ца Іеш, дукха лелабу тайп-тайпара книжкашта пропаганда еш бола болх. Укхаза болх беш а дуккхача наха дакъа лоацаш а да «Іалам дезалгеи лораделгеи — Даьхе езалгеи лораелгеи да» яха дагахьара журнал. Цу журнала аргІанарча номерах лаьца дийцар берий «ДоттагІал» яхача майде библиотека йоккхагІа йолча библиотекаро Комарова Нина Николаевнас.

Дикка бувзам лелабу библиотека болхлоша школашца. Иштта, № 9 йолча юкъерча школе чакхъяьккхар «Художественни литература коммунистий сурт-сибаташ» яха конференци. ХІьата цу школерча октябряташта хетадаь А. С. Пушкинах лаьца утренник хиннад. Кхыча, дукхача книжкаех лаьца а дукха конференцеш чакхъяьхай библиотека болхлоша. Иштта, укхаза хиннай А. Рыбакова «Кроша каникулаш», «Ца вовзаш виса салте» яхача книжкаех лаьца йола конференци. Ши бІаь совгІча саго дакъа лоацаш чакхъяьлар из конференци.

Цу библиотеке я кхо передвижка. ЦаІ № 1 йолча общежите, шоллагІа яр — «ДоттагІал» яхача берий майде, кхоалагІа яр — № 8 йолча ШРМ (къахьегача кагирхой школе). Библиотечни совете бархІ саг ва. Книжкаш дукха дезаш библиотека дика новкъостийн гІончийн бола нах ба уж.

М. ГАДАЕВ.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

28 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Іуйранара гимнастика.
9.10 — «Кагирхой творчество»
9.30 — «Шоана, дай-ноаной!».
10.00 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.30 — «Художникех дола дувцараш».
11.00 — «Музыкальни абонемент». «Къона оперии илдиалархой».
11.30 — «УнахцІено». Іилман-популярни программа.
12.15 — «Спортлото» тираж.
12.30 — «Москвичка» яха телевизионни клуб.
13.45 — «Турпала комсомолах долча иллей темах йола фантази.
13.55 — Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза 60 шу дизара хетаь г. Москва комсомольций кагирхойн манифестаци. ЦІеча Майданера трансляци.
15.45 — «Саг. Лаьтта. Вселенни».
16.30 — Паччахьалкхен Омски эрсий халкъа хора концерт.
17.00 — «БІаргагуш дар — теша хала дар».
18.00 — Кердадараш.
18.15 — Спортивни гимнастиках йола дунеи чемпионат. МаІанах. Страсбургера передача (Франци).
18.50 — «9-гІа студи».
19.50 — «Цхьана дешабаьгІараш» яхача телевизионни художественни фильма премьера. Хьалхара сери.
21.00 — «Ха».
21.45 — Цхьана дешабаьгІараш» яхача телевизионни художественни фильма премьера. ШоллагІа сери.
22.50 — Спортивни гимнастиках йола дунеи чемпионат. Кхалнах. Страсбургера трансляци (Франци).

II ПРОГРАММА

16.45 — «Светлячок».
17.15 — «Байкала юхера рельсаш» яха телевизионни документальни фильм.
17.30 — «Тха доакхал а сийле а хьо я, комсомол». Школьни художественни самодеятельноста телевизионни конкурс.
18.00 — Киножурнал.
18.10 — Кхоана автомобильни транспорта болхлой Ди да.
18.25 — Автомобильни транспорта болхлой заявкех дола концерт.
19.00 — Спортивни программа. Футболах йола СССР чемпионат. «Черноморец» (Одесса) — «Локомотив» (Москва). 2-гІа тайм. Одессера передача. «Динамо» (Москва) — «Кайрат» (Алма-Ата) 2-гІа тайм. «Торпедо» яхача стадионера передача. Перерывах — «Бийса даькъала хийла шун, бераш».
20.45 — «Кинонихъбара клуб».
21.45 — «Бочал» яха художественни фильм.

29 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА
КОМСОМОЛ ХЬАХИННА ДИ. АВТОМОБИЛЬНИ ТРАНСПОРТА БОЛХЛОЙ ДИ.

8.00 — «Ха».
8.50 — «Зарядка е дІаотта!».
9.10 — Кагирхоех дола иллеш.
9.30 — «Гургал бетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гІулакх деш ва».
11.00 — «Марья — говзанча» яха художественни фильм. 2-гІа дакъа.
12.00 — «Музыкальни киоск».
12.35 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Новкъост комсомол». Поэтически композици.
14.00 — Футболах йола СССР-е чемпионат. ЦСКА — «Днепр» (Днепропетровск). ЦСКА стадионера трансляци.
16.00 — Дунеи халкъашта юкъера панорама (Интервидени).
16.30 — Тахан — автомобильни транспорта болхлой ди. РСФСР-а автомобильни транспорта министра Е. Г. Трубицина къамаьл.
16.45 — «Шун письмоех». Автомобильни транспорта болхлой Денна йола музыкальни программа.
17.30 — Мехка къахьегама коллективашта хетаяьча цикла тІара «Дика вІашагІкхийтта кагирхой» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
18.00 — Кердадараш.
18.15 — «Кинонихъбара клуб».
19.15 — «Дикача новкъа» яха дезача денна программа (Интервидени).
21.00 — «Ха».
21.30 — Спортивни гимнастиках йола дунеи чемпионат. Кхалнах. Страсбургера передача (Франци). Йистеяьлча — кердараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — Автомобильни транспорта болхлой Денга долча телевизионни документальни фильмай программа.
9.30 — СССР-а халкъий иллеши халхараши.
10.00 — «Дийнача хІамай дунеи тІа».
11.00 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа.
11.30 — «Кагирхой адресаш». Дезача деи выпуск.
13.15 — «Вай обозрени».
14.05 — «Балета хьакъехьа».
15.20 — «Литературни беседаш». Къонача йоазонхой хьакъехьа. Ленински комсомола 60 шу дизара хетаю.
16.15 — «Къоналеи, низеи, хозалеи деза Ди». Орджоникидзе цІерагІча стадионера трансляци.
18.00 — «Комсомольцаш — сатем боаца дегаш». Телевизионни музыкальни конкурс.
19.00 — Спортивни гимнастиках йола дунеи чемпионат. МаІанах. Страсбургера передача (Франци).
20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.30 — «Кхерам боацаш дІа-юха лелар».
21.00 — «Гаьнареи юххереи илли».
21.40 — «Никъ» яха телевизионни художественни фильм.

РАДИО

28 ОКТЯБРЬ

6.30 — «Механизаторий гуйранара йоакхонаш». Гудермесски районера репортаж (нохчий меттала).
6.45 — Хоамаш.
6.55 — Ашараш.
7.10 — «Грозненски рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.18 — «Сердало» газета обзор.
7.35 — Ашараш.
8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
8.55 — Ашараш.
10.20 — Самукъанерча талгІе тІа» (нохчий меттала).
13.00 — Сийле хийла хьа, комсомол, «ВЛКСМ 60 шу дизара хетаяь музыкальни композици».
13.40 — «Нагахь санна хьа цІи «комсомолец» яле». Литературни композици (гІалгІай меттала).
14.30 — «Дерригача лаьттан къонал» (эрсий меттала).
16.00 — «Кавказа Іуйре» яха радиожурнал.
18.30 — Автомобильни транспорта болхлошта дола концерт (нохчий меттала).

29 ОКТЯБРЬ
ТАХАН ЛЕНИНСКИ КОМСОМОЛА 60 ШУ ДУЗ.

7.10 — «Грозненски рабочий» газета обзор.
7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.25 — Хоамаш.
8.25 — «Хьахиначa денца даькъала хийла хьо, Комсомол!». Дезача деи программа (эрсий меттала).
11.15 — Концерт (гІалгІай меттала).
11.30 — «Къона тІехье» (нохчий меттала).
15.15 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
15.45 — Дай котало кагирхошта масал да (эрсий меттала).
16.30 — «Школьний глобус» (эрсий меттала).
18.30 — Ленински комсомола юбилейна хетаяь дезача деи программа дІахоиxьар (нохчий меттала).

Хаоттам

Тахан республике гІоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачаи а йоацаш, малхбузехьара секунде 3 — 7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 10—15, Грозне 12—14 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанси ломмен морхаш а йолаш, кхоана догІа а деллаш, цхьайолча моттигашка дохк а доллаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 0—5 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана —1+4, дийнахьа +5+10 градус йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Тахани кхоанеи хургда

28-ча ОКТЯБРЕ

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІареи парк. 16.00. «СССР-е автомобильни транспорт дегІаахара хьакъехьа» яха лекци. 16.30. Грозненски автотранспортни предприяте художественни самодеятельноста концерт. 18.00. «Эффективностеи дикалеи пятилеткана — къонабарий говзали хьинари» яха кинофестиваль.

Химикий культура Дворец. 17.00. «Комсомольски са къона ха» яха тематически сайре.

Пролетбата цІерагІа культура ЦІа. 10.00. Болх беш хургья ловзара автоматаш, аттракционаш. 15.00. «Комсомольцаш — сатем боаца дегаш» яха беседа. 16.00. ВЛКСМ 60 шу дизара хетаяь берий художественни выставка. 19.00. Кагирхой салаІара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 17.00. Литература, искусство, кино дезача кагирхой клуб. Программе: «Грозный селхан, тахан, кхоана». Архитектораца вІашагІкхетар.

29-ча ОКТЯБРЕ

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІареи парк. Ленински комсомола 60 шу дизара хетадаь дукххача наьха сакъердар. 9.00. Болх беш хургья аттракционаш, лодкаш хехка станци, зооуголок. 9.30. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 15.00. «Комсомольцаш — сатем боаца дегаш» яха радиоконцерт. 16.00. Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен филармоне артистий концерт. 16.00. Кинолекторий «Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союз» яха лекци. 18.00. «Комсомольций гІулакхий летопись» яха тематически фильмаш хьокхаргда.

Октябрьски района культуран салаІареи парк. ВЛКСМ 60 шу дизара хетадаь дукххача наьха сакъердар. 11.00. Духовой оркестра концерт. 12.00. ВЛКСМ 60 шу дизара хетаяь митинг. 13.00. Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен филармоне артистий концерт. 18.00. Кинолекторий. «Комсомольски са къона шераш» яха лекци.

Химикий культура Дворец. 10.00. Пионерийи дешархойи «Хьа тешаме тІехье я тхо, комсомол» яха цІей.

Пролетбата цІерагІа культура ЦІа. 10.00. Болх беш хургья ловзара автоматаш, аттракционаш. 11.00. Болх беш хургда «Чебурашка» яха берий кинотеатр. 15.00. Старопромысловски районерча 30-ча шерашка комсомольцашца вІашагІкхетар.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 18.00. ВЛКСМ 60 шу дизара хетаяь тематически сайре.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культурай отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30: юрта боахама отдела—3-42-28; письмой отдела—3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности—3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем—3-74-68; бухгалтерии—2-54-30; корректорской—2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05313. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 7552.